

Strategia wdrażania projektu innowacyjnego testującego **„Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”**

Temat innowacyjny: "Współpraca podmiotów działających w obszarze zatrudnienia oraz integracji i pomocy społecznej z przedsiębiorcami w zakresie ułatwiania wchodzenia na rynek pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym"

Nazwa projektodawcy: Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych

Tytuł projektu: „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”

Numer umowy: UDA-POKL.01.02.00-00-038/11-00 z dnia 01.06.2012

Z aneksem nr UDA-POKL.01.02.00-00-038/11-01 z dnia 19.11.2012

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

1. Uzasadnienie

Zgodnie ze Strategią Polityki Społecznej 2007-2013 oraz Strategią Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2007-2013 i Informacją o stanie i sposobach rozwiązywania problemów społecznych w Wielkopolsce celem polityki społecznej jest: wspieranie aktywności osób zagrożonych wykluceniem społecznym, przygotowywanie ich do wejścia i integracji na rynku pracy, budowa infrastruktury wsparcia gospodarki społecznej i włączanie jej do katalogu instrumentów na rzecz aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluceniem społecznym oraz wspieranie spółdzielczości socjalnej w oparciu o innowacyjne formy przedsiębiorczości społecznej. Polskę cechuje nierówny rozwój gospodarczy, zwiększający się aktualnie poziom bezrobocia, dysproporcja obszarów ubóstwa, utrwalanie statusu bezrobotnego, bezradność, poleganie na biernych formach pomocy społecznej. Czynniki te w sposób ciągły zwiększają zagrożenie wykluceniem społecznym. Szansą na normalne życie dla osób zagrożonych wykluceniem społecznym może być ekonomia społeczna – system działań polegających na osiąganiu celów społecznych metodami gospodarczymi, gdzie w procesy gospodarcze angażuje się grupy społecznie marginalizowane na lokalnych rynkach pracy, przez co przeciwdziałają się wykluczeniu społecznemu. Przedsiębiorstwa społeczne, w tym spółdzielnie socjalne, diagnozowane są jako innowacyjne narzędzie realizacji lokalnych i krajowych strategicznych planów rozwoju społecznego, w tym wdrażania strategii pomocniczości państwa i wspieranie jego zadań m.in. w obszarach pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej. Zgodnie z badaniami WYG International 2009 przedsiębiorstwa społeczne utrzymują relacje partnerskie głównie z NGO, w niewielkim stopniu z JST, prawie w ogóle z biznesem, co dowodzi ich izolacji na rynku i działaniu w warunkach konkurencji, czego skutkiem jest niska efektywność i słabe wyniki ekonomiczne. Stąd konieczność opierania powstających spółdzielni o partnerstwa międzysektorowe budujące podstawy trwałości i potencjału społeczno-gospodarczego spółdzielni socjalnych. Wnioski z badania wskazują bowiem na istnienie pozytywnej korelacji pomiędzy wzrostem kontaktów z otoczeniem a wzrostem przychodów. Według szacunków UE (2009) w sektorze ekonomii społecznej zatrudnionych jest ponad 10 mln osób (średnio 6,6% ogółu zatrudnienia), co 4 przedsiębiorstwo tworzone w UE jest przedsiębiorstwem społecznym – są one wydajne i konkurencyjne dzięki dużemu zaangażowaniu zatrudnionych pracowników, w tym osób niepełnosprawnych, dobrym warunkom pracy i wsparciu otoczenia publiczno-prywatno-społecznego (Global Enterprisership Monitor 2009). W Wielkopolsce w sektorze ekonomii społecznej pracuje mniej niż 2% osób (GUS, BAEL, Polityka społeczna w regionie 2011), podczas gdy stopa bezrobocia w kraju (według danych MPiPS) i w Wielkopolsce (według danych WUP) w 2011 roku wynosiła odpowiednio blisko 12% i 9%, w tym 55% w przypadku kobiet w skali kraju i 60% w przypadku kobiet w skali Wielkopolski. Wysoki wskaźnik

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA**UNIA EUROPEJSKA**
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

bezrobocia dotyczy również młodzieży po 15 roku życia – odpowiednio blisko 22% i 25%. Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym np. ze względu na niepełnosprawność nie znajdują zatrudnienia w przedsiębiorstwach nastawionych jedynie na rozwój gospodarczy. Problem ten dotyka osób niepełnosprawnych intelektualnie w sposób szczególnie dotkliwy, gdyż jest to grupa o najniższym poziomie aktywności zawodowej wśród osób niepełnosprawnych (według danych PFRON 2009). Problem ten ulega eskalacji w wyniku zmian prawnych w 2009 r., które ograniczyły dofinansowanie dla pracodawców do wynagrodzeń osób ze szczególnymi schorzeniami (osoby u których orzeczono chorobę psychiczną, niepełnosprawność intelektualną, epilepsję, całościowe zaburzenia rozwoju lub osoby niewidome) do poziomu 75% całkowitych kosztów płacy (zał. 14, str. 2).

Fakty te oddziałują bezpośrednio na działalność podmiotów odpowiedzialnych ustawowo za prowadzenie skutecznej aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych intelektualnie – warsztatów terapii zajęciowej (WTZ). Jak wynika z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, WTZ stanowi wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia (art. 10a). Wnioski z badań i analiz przeprowadzonych przez CMB INIDICATOR dla PFRON (2009), informacje pokontrolne NIK w woj. małopolskim i wielkopolskim (2011, 2012) oraz badania aktywizacji zawodowej realizowane na potrzeby niniejszego projektu jednoznacznie wskazują, że poziom realizacji przez WTZ zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej nie jest wystarczający dla zapewnienia sprawnego funkcjonowania systemu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych intelektualnie (zał. 2-6). Według PFRON wskaźnik zatrudnienia w latach 1998-2005¹ dla osób pochodzących z jednego WTZ wyniósł 0,38 osoby, co oznacza, że, uśredniając wyniki działalności WTZ, zaledwie co trzeci przygotował skutecznie minimum jedną osobę do podjęcia zatrudnienia na chronionym lub otwartym rynku pracy (niską efektywność w aktywizacji zawodowej potwierdzają też badania Public Profits 2012, zał. 10, str. 53). Liczby te potwierdziły badania przeprowadzone przez ProResearch (2012) na potrzeby niniejszego projektu - średnia liczba podopiecznych WTZ, którzy podejmowali próby zatrudnienia przez cały okres istnienia WTZ to 4 osoby przypadające na 1 WTZ. Spośród uczestników WTZ podejmujących próby zatrudnienia stałe miejsce pracy na dłużej niż rok zdobyło średnio 0,35 osób na 1 WTZ (czyli mniej niż 1 osoba przypadająca na 1 WTZ, j.w.). Wśród przyczyn takiego stanu wskazywano: brak rynku pracy dostosowanego do potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych intelektualnie, brak przygotowania pracodawców do zatrudnienia podopiecznych WTZ, brak systemu kompleksowego wsparcia osób niepełnosprawnych intelektualnie w miejscu pracy, brak chęci zmiany swojej sytuacji przez uczestników lub ich rodziny (zał. 6, str. 29-38).

Powyższe dane wskazują w sposób jednoznaczny, że, mimo intencji ustawodawcy, mechanizm

¹ PFRON nie opublikował aktualnych danych na ten temat od 2005 r.

Strona | 4

polegający na czasowym pobycie osób niepełnosprawnych (ON) w WTZ, gdzie w ramach Indywidualnego Programu Rehabilitacji (IPR) nabywają kompetencje umożliwiające im podjęcie zatrudnienia najpierw na chronionym (Zakład Aktywności Zawodowej – ZAZ², Zakład Pracy Chronionej – ZPChr), a potem otwartym rynku pracy nie przynosi pożądanego rezultatu. WTZ w związku ze wskazanymi wyżej barierami stają się dla ON miejscem nie tyle przejściowym, co docelowym, pełniąc wbrew ustawie rolę ośrodków wsparcia (OW). Według badań CBM INDICATOR dla PFRON (2009) poziom rotacji uczestników WTZ jest bardzo niski. W warsztatach, które prowadziły działalność minimum 3 lata, 80% uczestników stanowiły osoby przebywające w nich co najmniej 3 lata, a 36% - dłużej niż 6 lat (zał. 2, str. 8). Na brak mechanizmu pozwalającego zakończyć etap rehabilitacji w WTZ i przenieść daną ON do innej wyspecjalizowanej placówki zwraca uwagę w swoim raporcie Najwyższa Izba Kontroli (2011): „(...) liczba uczestników, którzy zakończyli rehabilitację w warsztacie i kontynuowali ją w innych placówkach była mała. Przyczyną takiego stanu był przede wszystkim brak możliwości zakończenia uczestnictwa niepełnosprawnego w WTZ, zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej lub w zakładzie aktywności zawodowej bądź przejścia do ośrodka wsparcia, mimo że stanowisko rady programowej, po dokonaniu kompleksowej oceny realizacji IPR oraz osiągniętych przez uczestnika postępów, uzasadniało taką potrzebę” (zał. 3, str. 29). Obowiązku wykreślenia ON z listy uczestników WTZ w sytuacji zakończonego przez nią procesu rehabilitacji nie mają ani WTZ, ani kontrolujące WTZ Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (PCPR). Dla porównania w systemie niemieckim przechodzenie z warsztatów do innych placówek wspierane jest dodatkowo przez Agencję Pracy poprzez specjalne zaliczki na poczet utworzenia miejsca pracy dla opuszczającej warsztat (ich wysokość jest zależna od indywidualnego przypadku (zał. 17, str. 19). W systemie polskim WTZ nie tylko nie są wyposażone w tego typu narzędzia prawne czy finansowe doprowadzające do zatrudnienia tych ON, wobec których proces aktywizacji zawodowej zakończył się pomyślnie, ale również ich działalność nie jest osadzona w szerszych partnerstwach publiczno-prywatno-społecznych na rzecz poprawy sytuacji uczestników WTZ na rynku pracy.

W efekcie wskazanych wyżej deficytów w systemie osoby niepełnosprawne intelektualnie są najmniej czynną zawodowo grupą wśród wszystkich ON. W obliczu nadchodzącego kryzysu demograficznego związanego ze społeczeństwem starzejącym się niewykorzystanie potencjału aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych intelektualnie byłoby znaczącym błędem strategicznym polityki społecznej i polityki zatrudnienia. Obecnie dwóch na trzech niepełnosprawnych intelektualnie nigdy nie podejmowało aktywności zawodowej żadnego typu. Wśród osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu znaczącym 82% osób nigdy nie pracowało, a zaledwie 6%

² Formułę ZAZu wprowadzono ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776) wprowadzono, jako jedną z form rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zakład aktywności zawodowej – wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostkę gminy, fundacji, stowarzyszenia lub innej organizacji społecznej. Więcej nt. funkcjonowania ZAZ w zał. 5, w rozdziale XIII oraz XIX

pracuje w sposób ciągły (dane PENTOR dla PFRON 2009, zał. 7, str. 14). Dane te pokazują, że dotychczasowe mechanizmy rehabilitacji zawodowej tej grupy są niewystarczające. Powodem tego stanu rzeczy są bariery dla osób niepełnosprawnych intelektualnie na otwartym rynku pracy (zał. 6, str. 29-38), zbyt mała liczba ZAZ w stosunku do WTZ i bardzo wysokie nakłady finansowe potrzebne na założenie i funkcjonowanie ZAZ (TNS OBOP dla PFRON 2009, zał. 8, str. 27 oraz Raport Public Profits 2012, zał. 10, str. 44) oraz niechęć ZPChR do zatrudniania uczestników WTZ (jak wskazali uczestnicy panelu eksperckiego, przedstawiciele WTZ, ZPChR są zainteresowane głównie zatrudnianiem osób z niepełnosprawnością w stopniu lekkim, podczas gdy uczestnicy WTZ mają orzeczoną niepełnosprawność w stopniu umiarkowanym i znacznym; ponadto przedstawiciele WTZ spotykają się z brakiem chęci zatrudniania osób ze szczególnymi schorzeniami ze strony ZPChR, szczególnie po wskazanej wyżej nowelizacji przepisów w tym zakresie w 2009 r.). Po zmniejszeniu znaczenia Spółdzielni Inwalidów w Polsce postawiono przede wszystkim na rolę przedsiębiorstw prywatnych z zakresie rehabilitacji i zatrudniania ON (por. zał. 5, rozdział 3 „Rys historyczny”). Tymczasem opinie przedstawicieli WTZ wskazują jednoznacznie na brak funkcjonalności systemu opartego o zatrudnianie osób niepełnosprawnych intelektualnie bezpośrednio przez przedsiębiorstwa prywatne. Przedstawiciele WTZ wskazywali w panelu eksperckim na brak systemu wsparcia osób niepełnosprawnych intelektualnie w miejscu pracy jako przyczynę tego stanu rzeczy (zał. 13, str. 1-8). Jednocześnie w obecnym warunkach prawnych WTZ, mimo że są podmiotami znajdującymi się najlepiej na współpracy z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie, nie mogą prowadzić działalności gospodarczej zapewniającej uczestnikom miejsca pracy. Dla porównania w Niemczech instytucjom odpowiadającym WTZ – Werkstätten für behinderte Menschen umożliwiono prowadzenie działalności gospodarczej (zysk może być przeznaczony na wynagrodzenia, tworzenie rezerw celowych bądź inwestycje). W roku 2011 ponad 13.000 osób o największym stopniu niepełnosprawności korzystało z ich wsparcia (zał. 17, str. 24).

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy, po konsultacjach z grupami docelowymi odbiorców i użytkowników modelu, zaprojektowana została nowa metoda rozwiązywania powyższych problemów w postaci innowacyjnego modelu aktywizacji zawodowej ON uczestniczących w WTZ poprzez tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych, zatrudniających przygotowanych do pracy uczestników WTZ. Model pozwala WTZ wziąć sprawy związane z przedłużaniem i utrwalaniem efektów swojej pracy we własne ręce poprzez wypracowanie, we współpracy z innymi partnerami, własnego systemu wdrażania do pracy osób z niepełnosprawnością intelektualną. Metoda powstała w oparciu o wzorce wypracowane w Unii Europejskiej i budowę przyjaznego środowiska lokalnego opartego na współpracy trójsektorowej, działającego na rzecz funkcjonalności tych podmiotów. Rozwiązanie spotkało się również z uznaniem Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej popierającym założenia modelu (zał. 19). Spółdzielnie socjalne w przeciwieństwie do podmiotów

komercyjnych są ukierunkowane na realizację celów społecznych i już sama ich działalność ma charakter innowacyjny, bowiem godzi z pozoru sprzeczne cele: zysk i działalność rynkową z celami społecznymi oraz rehabilitacją społeczną i zawodową ON. Możliwe uczestnictwo podmiotu prowadzącego WTZ w roli członka założyciela tego typu spółdzielni socjalnej pozwoli WTZ na uskutecznienie dotychczasowego procesu rehabilitacji zawodowej i nadanie nowego praktycznego wymiaru efektom swojej pracy. Spółdzielnia socjalna z perspektywy WTZ jest logicznym następstwem realizowanej w warsztatach rehabilitacji zawodowej oraz ogniwem umożliwiającym podjęcie pracy przez ON. Tezę tę potwierdza ekspertyza „Model tworzenia spółdzielni socjalnej przy WTZ – perspektywa WTZ” 2013 (zał. 13, str. 1-8). Potwierdzają ją również raporty międzynarodowe, które wskazują pozytywne aspekty rehabilitacji zawodowej ON poprzez zatrudnienie w przedsiębiorstwach społecznych (zał. 15-18).

Spółdzielnia socjalna przy WTZ będzie stanowić nowy element w systemie rehabilitacji społecznej i zawodowej ON rozumiany jako elastyczny, dopasowany do potrzeb danego środowiska lokalnego, instrument aktywizacji zawodowej pozwalający ON odbywać treningi pracy i zdobywać zatrudnienie. Uzupełnienie systemu o tego typu wyspecjalizowany podmiot nie tylko pozwoli przekroczyć bariery związane z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych wskazane wyżej, ale również włączyć do systemu ON wyłączone z niego z powodu braku miejsc w WTZ, zajmowanych przez przebywających tam nawet po kilkanaście lat uczestników (według raportu ProResearch 2012 prawie 90% WTZ posiada listę oczekujących, na każdej z list są średnio 4-5 os. – zał. 6, str. 21). Wpisany w model system praktyk i staży w spółdzielni socjalnej pozwalający ON na sprawdzenie swoich możliwości jako pracowników bez utraty statusu uczestnika WTZ umożliwi przekroczenie bariery w postaci strachu uczestników i ich rodzin przed brakiem możliwości powrotu do WTZ w razie niepowodzenia na rynku pracy (zał. 13, str. 1-8). Rozwiązanie, zgodnie z zasadą empowermentu, wynika z bezpośrednich potrzeb interesariuszy – w badaniach prowadzonych na potrzeby niniejszego projektu 52% przedstawicieli WTZ zadeklarowało chęć założenia spółdzielni socjalnej. Jak wskazywali przedstawiciele WTZ, rozwiązanie to umożliwi przerwanie impasu polegającego na przypisywaniu WTZ roli w systemie, której ze względu na ograniczenia prawne i formalne (m.in. brak możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, konieczność przeznaczania dochodów ze sprzedaży produktów i usług wyłącznie na cele związane z integracją społeczną uczestników, błędny system orzecznictwa, którego skutkiem jest kierowanie do WTZ osób od początku nierokujących w obszarze możliwości prowadzenia skutecznej rehabilitacji zawodowej) nie może sprostać (zał. 6, str. 63, 99-100 oraz zał. 10, str. 45-46). Odbiorcami projektu będą ON – uczestnicy WTZ w całej Polsce. Jak wynika z badań i analiz przeprowadzonych w projekcie, właściwe wykorzystanie modelu tworzenia spółdzielni socjalnych przy WTZ wymaga wsparcia dla WTZ ze strony Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES), które, dysponując siecią ekspertów i praktyków w zakresie rozwoju przedsiębiorczości społecznej (zał. nr 10 str.

101), będą obok podmiotów prowadzących WTZ oraz zainteresowanych modelem przedstawicieli samorządu i Strona | 7
sektora biznesu, właściwą grupą użytkowników modelu, zapewniającą spójność, skuteczność i adekwatność działań składających się na upowszechnianie w całej Polsce „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ” do warunków wynikających ze specyfiki danych środowisk. Założenie to jest zgodne z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej (Zespół ds. rozwiązań systemowych ekonomii społecznej, Grupa ds. strategicznych przy Prezesie Rady Ministrów, Warszawa, czerwiec 2012), z Priorytetem III System wsparcia ekonomii społecznej, Działanie 3.3. System Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej.

Model tworzenia spółdzielni socjalnych przy WTZ to innowacyjne rozwiązanie w obszarze współpracy trójsektorowej i ułatwiania wejścia na rynek pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Dzięki opracowaniu, przetestowaniu, upowszechnieniu i włączeniu do głównego nurtu polityki modelu zaistnieje szansa na zmianę sposobu funkcjonowania systemu pomocy społecznej – poprzez zmianę osób niepełnosprawnych wcześniej korzystających z pomocy społecznej w pracowników, poprawę jakości ich życia, wzrost poczucia własnej wartości i idące za tym korzyści społeczne, a w konsekwencji wyjście z wykluczenia. Wdrożenie i upowszechnienie modelu będzie miało pozytywny wpływ na sposób funkcjonowania ON w otoczeniu społecznym i poprawę sytuacji całych rodzin poprzez podwyższenie jakości ich życia, na społeczność lokalną poprzez budowanie sieci współpracy, przekroczenie stereotypów i uprzedzeń związanych z obecnością osób niepełnosprawnych intelektualnie na rynku pracy. Wzrośnie potencjał społeczny i ekonomiczny regionu poprzez przewidywany spadek liczby osób nieaktywnych zawodowo i zagrożonych wykluczeniem społecznym, lepsze wykorzystanie zasobów, wzrost spójności społecznej, wzmocnienie roli kapitału społecznego. Za poprawnością takiego wnioskowania przemawiają obiecujące rezultaty analogicznie funkcjonującego modelu w Szwecji - spółdzielnie socjalne (kooperatywy) funkcjonujące w Szwecji mogą być doskonałym przykładem na efektywną integrację ON w środowisku lokalnym oraz liczne korzyści ekonomiczne i społeczne wynikające z ich inkluzji w formalny rynek pracy i mainstream życia społecznego (zał. 18, str. 30). Model pozwoli ponadto na wypracowanie nowej formuły współpracy międzysektorowej, na której zyskają przedsiębiorcy, JST i sektor społeczny. Projekt jest zgodny z polityką równych szans – udział w projekcie weźmie minimum 60% kobiet (współczynnik wypracowany zgodnie z danymi o proporcjonalnym udziale kobiet w ogóle osób bezrobotnych). Wdrożenie i upowszechnienie modelu pozwoli na rozwiązanie problemu szeroko oddziałującego na sytuację osób niepełnosprawnych – w Polsce funkcjonuje 608 WTZ, w których uczestniczy ponad 20 000 osób, w tym 60% kobiet.

2. Cel wprowadzenia innowacji

Strona | 8

Głównym celem projektu jest **poprawa funkcjonowania mechanizmu aktywizacji zawodowej uczestników WTZ poprzez stworzenie innowacyjnego modelu spółdzielni socjalnej testowanego w Wielkopolsce w okresie od VI 2012 do XI 2014 r.** Innowacja ma służyć kontynuacji zapoczątkowanych w WTZ procesów integracji zawodowej uczestników poprzez wyposażenie WTZ w dodatkowy instrument rehabilitacji społecznej i zawodowej ON (kobiet i mężczyzn – K i M) pozwalający stworzyć miejsca pracy oraz miejsce przygotowywania do pracy w formie praktyk zawodowych i staży dla uczestników.

W wyniku przeprowadzonych prac badawczych wyciągnięto wnioski co do konieczności modyfikacji jednego z celów szczegółowych projektu. Doprecyzowano cel szczegółowy nr 1 „Wsparcie przedsiębiorczości społecznej w Wielkopolsce i podmiotów działających na rzecz jej rozwoju w okresie VI.2012-XI. 2014” poprzez bezpośrednie wskazanie Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) jako adresatów wsparcia (użytkowników modelu), zgodnie z wytycznymi przedstawicieli WTZ wskazującymi na OWES jako najodpowiedniejszego adresata wypracowanych innowacyjnych rozwiązań, który z kolei zadba o ich transfer na gruncie pracy z grupami inicjatywnymi spółdzielni socjalnych przy WTZ; obecne brzmienie celu: „Wsparcie Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) w zakresie wdrażania narzędzi rozwijających przedsiębiorczość społeczną nastawioną na aktywizację osób niepełnosprawnych (ON) - K i M - w okresie do XI 2014”, wskazując na każdorazowe pośrednictwo OWES w procesie wdrażania rozwiązań rozwijających sektor przedsiębiorczości społecznej, jest zgodne z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej (Zespół ds. rozwiązań systemowych ekonomii społecznej, Grupa ds. strategicznych przy Prezesie Rady Ministrów, Warszawa, czerwiec 2012).

Ponadto, w związku z dużym zainteresowaniem modelem ze strony WTZ (jak wskazują badania ProResearch 2012, zał. 6, str. 63), uwarunkowanym jednocześnie otrzymaniem wsparcia w zakresie praktycznych, zindywidualizowanych rozwiązań umożliwiających funkcjonalne połączenie pracy WTZ ze spółdzielnią socjalną, zdecydowano o zadedykowaniu WTZ oddzielnego celu szczegółowego, którego włączenie, poprzez uwzględnienie potrzeb grup docelowych, poprawi poziom skuteczności implementacji rozwiązania na płaszczyźnie współpracy z grupami docelowymi. Zmiana ta wynika z zastosowania zasady empowermentu. Obecne brzmienie celu: „Wypracowanie i upowszechnienie w całej Polsce innowacyjnej metodologii i metodyki rehabilitacji zawodowej uczestników WTZ w okresie do XI 2014”.

Cel główny

	Efekt/stan docelowy	Wskaźnik realizacji celu	Wartość docelowa	Wymiar innowacyjności	Sposób weryfikacji realizacji wskaźnika i źródła danych
Poprawa funkcjonowania mechanizmu aktywizacji zawodowej uczestników WTZ poprzez stworzenie innowacyjnego modelu spółdzielni socjalnej testowanego w Wielkopolsce w okresie do XI 2014 r.	Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ	Liczba wdrożonych innowacyjnych modeli aktywizacji zawodowej uczestników WTZ	1	Forma wsparcia	Sposób weryfikacji obrazuje załącznik nr 9. Ostateczna weryfikacja zostanie dokonana w efekcie ewaluacji zewnętrznej przeprowadzanej zgodnie z checkliście przedstawioną w zał. 9. Metodami ewaluacji będą wywiady pogłębione (IDI) oraz zogniskowane wywiady grupowe (FGI) z przedstawicielami grup docelowych – osobami niepełnosprawnymi zatrudnionymi w SpS przy WTZ, przedstawicielami WTZ i podmiotów prowadzących WTZ, sektora biznesu i sektora JST – oraz ekspertami. Ponadto prowadzony będzie monitoring wewnętrzny, obejmujący również kwestie równości płci w projekcie, którego rezultaty opisane będą w raportach podsumowujących osiągnięcie kolejnych kamieni milowych (patrz: pkt 8) – odpowiedzialność: specjalista ds. merytorycznych

Cele szczegółowe

	Efekt/stan docelowy	Wskaźnik	Wartość	Wymiar	Sposób weryfikacji realizacji wskaźnika
--	---------------------	----------	---------	--------	---

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

		realizacji celu	docelowa	innowacyj ności	i źródła danych
Wsparcie Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) w zakresie wdrażania narzędzi rozwijających przedsiębiorczość społeczną nastawioną na aktywizację osób niepełnosprawnych (ON) - K i M - w okresie do XI 2014	a) Zaakceptowane przez Grupę Sterującą Projektu indywidualne strategie korzystania z Produktu przez OWES b) Skutecznie założone i funkcjonujące spółdzielnie socjalne przy WTZ na obszarze testowania (Wielkopolska) c) OWES, które otrzymają Produkt Finalny do stosowania	a) Liczba zaakceptowanych przez Grupę Sterującą Projektu indywidualnych strategii korzystania z Produktu przez OWES b) Liczba utworzonych spółdzielni socjalnych przy WTZ c) Liczba OWES, które otrzymają Produkt Finalny do	a) 1 b) 3 c) 63 (listę aktualnie działających w Polsce OWES obrazuje załącznik nr 12)	Grupa docelowa	a) Dokumenty w postaci zaakceptowanych przez Grupę Sterującą Projektu indywidualnych strategii korzystania z Produktu przez OWES monitoring na bieżąco na poziomie ewaluacji poszczególnych działań projektowych, również w kontekście równości płci (raporty z monitoringu, odpowiedzialność: specjalista ds. merytorycznych) b) Spółdzielnie socjalne zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (potwierdzenie – wypis z KRS, uchwały członków założycieli o utworzeniu spółdzielni socjalnej, statut spółdzielni, protokół z Walnego Zebrania Założycielskiego) Ponadto – monitoring na bieżąco na poziomie ewaluacji poszczególnych działań projektowych, również w kontekście równości płci (raporty z monitoringu, odpowiedzialność: specjalista ds. merytorycznych), raporty promotorów inicjatyw c) Potwierdzenie wysłania Produktu

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

		stosowania			
Rozwijanie instytucji ekonomii społecznej (spółdzielni socjalnych) jako skutecznej formy integracji społecznej i zawodowej ON w okresie do XI 2014	a) Zaakceptowane przez Grupę Sterującą Projektu indywidualne strategie korzystania z Produktu przez OWES b) Podmioty prowadzące WTZ, które wzięły udział w projekcie c) Spółdzielnie socjalne utworzone przy WTZ d) ON, 9 kobiet i 6 mężczyzn, pow. 15 r.ż., które zostaną zatrudnione w spółdzielni socjalnej (SpS) e) Podmioty, które dostaną do użytkowania Produkt	a) Liczba zaakceptowanych przez Grupę Sterującą Projektu indywidualnych strategii korzystania z Produktu przez OWES b) Liczba podmiotów prowadzących WTZ biorących udział w projekcie c) Liczba spółdzielni utworzonych	a) 1 b) 3 c) 3 d) 15 e) 2000	Forma wsparcia	a) Dokumenty w postaci zaakceptowanych przez Grupę Sterującą Projektu indywidualnych strategii korzystania z Produktu przez OWES b) listy intencyjne ze strony podmiotów, monitoring j.w. c) spółdzielnie socjalne zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (potwierdzenie – wypis z KRS, uchwały członków założycieli o utworzeniu spółdzielni socjalnej, statut spółdzielni, protokół z Walnego Zebrania Założycielskiego) monitoring j.w. d) umowy dot. zatrudnienia ON (min. ½ etatu lub równoważne przez min. 6 mies.), monitoring j.w. e) potwierdzenie wysłania Produktu

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

	Finalny	w toku projektu d) Liczba ON pow. 15 r.ż., 9 kobiet i 6 mężczyzn, zatrudnionych w utworzonych SpS e) Liczba podmiotów, które dostaną do użytkowania Produkt Finalny			
Poprawa jakości działań podejmowanych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej dla ON na obszarze	Partnerstwa lokalne (publiczno-prywatno-społeczne) utworzone na rzecz wsparcia powstających spółdzielni socjalnych	Liczba utworzonych partnerstw	3	Problem	- Listy intencyjne podpisane przez partnerów - Umowy partnerskie - Partnerstwa będą monitorowane na bieżąco w ramach ewaluacji wewnętrznej on-going (raporty z monitoringu, obejmujące również kwestie równości płci)

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

testowania (Wlkp) poprzez tworzenie partnerstw publiczno-prywatno-społecznych w okresie VI.2012- XI 2014					
Wypracowanie i upowszechnienie w całej Polsce skutecznego modelu współpracy trójsektorowej w zakresie przywracania na rynek pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym po 15 roku życia w okresie VI 2012-XI 2014.	Model współpracy trójsektorowej otrzymany do stosowania zawarty w Produkcie Finalnym	Liczba podmiotów, które dostaną do stosowania Produkt Finalny	2000	Forma wsparcia	Potwierdzenie wysłania produktu finalnego

Wypracowanie i upowszechnienie w całej Polsce innowacyjnej metodologii i metodyki rehabilitacji zawodowej uczestników WTZ w okresie do XI 2014	WTZ, którym udostępniona zostanie innowacyjna metodologia i metodyka rehabilitacji zawodowej ON	Liczba WTZ, którym udostępniona zostanie innowacyjna metodologia i metodyka rehabilitacji zawodowej ON	608	Forma wsparcia	Potwierdzenie wysłania ekspertyzy
Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym wśród ON, które przystąpią do SpS w okresie do XI 2014 na obszarze testowania (Wielkopolska)	ON pow. 15 r.ż., 9 kobiet i 6 mężczyzn, które zostaną zatrudnione w spółdzielni socjalnej	Liczba ON pow. 15 r.ż., 9 kobiet i 6 mężczyzn, które zostaną zatrudnione w spółdzielni socjalnej	15	Problem	Umowy dot. zatrudnienia (min. ½ etatu lub równoważne przez min. 6 mies.), monitoring na bieżąco na poziomie ewaluacji poszczególnych działań projektowych, również w kontekście równości płci (raporty z monitoringu, odpowiedzialność: specjalista ds. merytorycznych), w tym monitoring poziomu satysfakcji ON z realizacji nowych ról społecznych i zawodowych związanych z pracą w spółdzielni

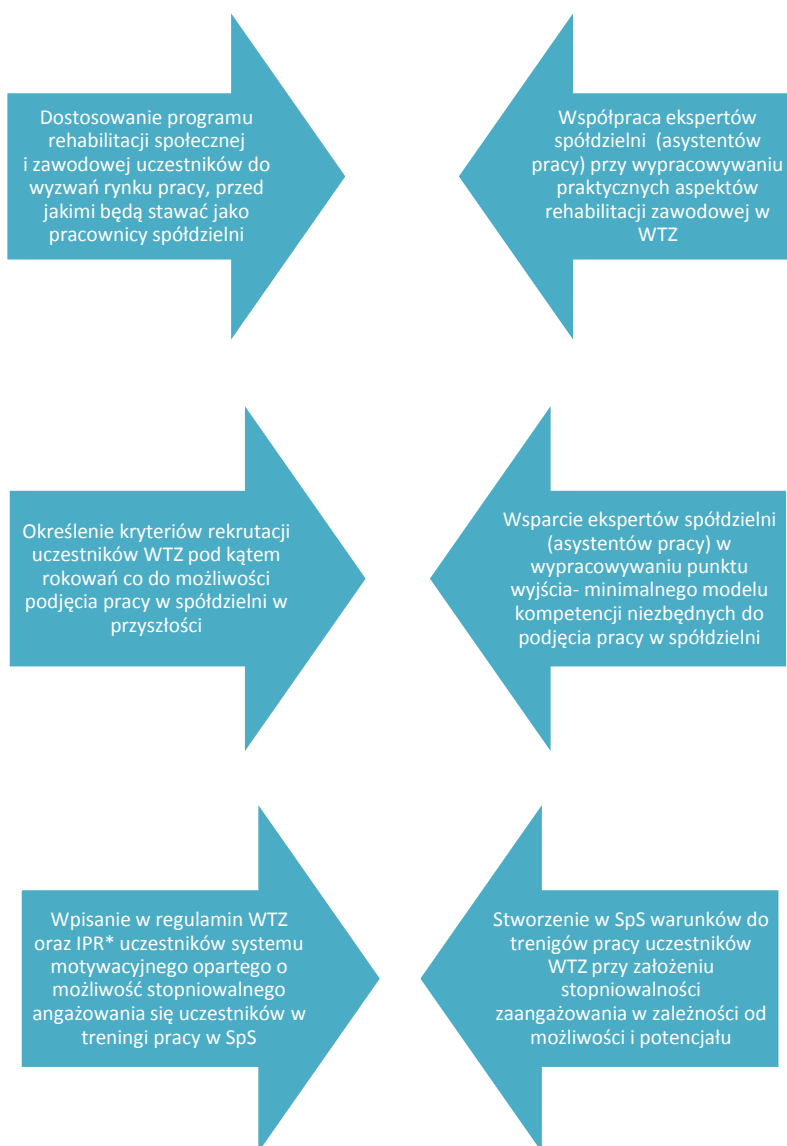
Tabela nr 1. Cel główny i cele szczegółowe projektu.

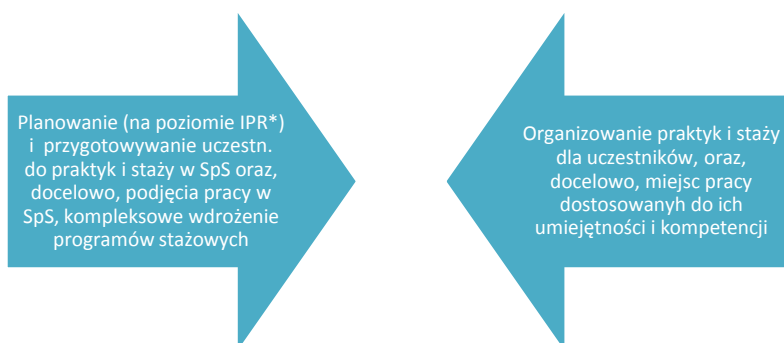
3. Opis innowacji, w tym produktu finalnego

Strona |
15

Proponowana w projekcie innowacja polega na usprawnieniu systemu rehabilitacji społecznej i zawodowej ON, kobiet i mężczyzn (K i M), w Polsce poprzez poprawę rezultatów pracy WTZ. Będzie to możliwe dzięki uzupełnieniu systemu o dodatkowy instrument w postaci zakładanych m.in. przez podmioty prowadzące WTZ spółdzielni socjalnych organizujących trening pracy i zatrudniających uczestników WTZ. Istotnym elementem modelu jest oparcie procesu powstawania i funkcjonowania spółdzielni o trójsektorowe partnerstwa lokalne. Odbiorcami projektu będą ON pow. 15 r. życia, K (min. 60%) i M, których sytuacja zawodowa i społeczna ulegnie wyraźnej poprawie w wyniku wdrożenia modelu. Dotąd zarówno otwarty, jak i chroniony rynek pracy, jak wskazano w uzasadnieniu, nie stwarzał wystarczających perspektyw zawodowych dla uczestników WTZ, kończących proces rehabilitacji zawodowej. W związku z czym, pomimo braku wskazań, często pobyt tych osób w WTZ był przedłużany. W rezultacie mamy do czynienia z długotrwałym, systemowym mechanizmem trwonienia potencjału ludzkiego. W tym kontekście efektem innowacji będzie wypracowanie i wdrożenie innowacyjnego instrumentu aktywizacji zawodowej uczestników WTZ, przekraczającego wskazane wyżej bariery, który stworzy warunki do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych intelektualnie na rynku pracy. Instrument w postaci spółdzielni socjalnej przy WTZ będzie kompatybilny do tych obszarów pracy WTZ, w których podmioty te realizują skutecznie swoją ustawową rolę, wzmacniając efekty pracy WTZ. **Model współpracy WTZ ze spółdzielnią socjalną obrazuje Schemat nr 2:**

Grupą docelową modelu są:

- odbiorcy: ON, K i M, pow. 15 roku życia, uczestnicy WTZ, którzy znajdą zatrudnienie w tworzonych przy WTZ spółdzielniach socjalnych
- użytkownicy: WTZ, NGO zaangażowane w aktywizację zawodową ON, JST, instytucje pomocy i integracji społecznej, przedsiębiorcy, OWES.

Przeprowadzone prace badawcze wskazały na konieczność przeformułowania początkowych założeń co do użytkowników modelu. Przedstawiciele organizacji pozarządowych prowadzących WTZ oraz przedstawiciele JST w panelach eksperckich wskazali na potrzebę korzystania z kompleksowego wsparcia na wszystkich etapach wdrażania modelu. Pomimo iż to podmioty prowadzące WTZ, jako przyszli członkowie założyciele spółdzielni socjalnych, są kluczowym aktorem działań składających się na proponowany model, wskazują one na konieczność zaprojektowania systemowego wsparcia i opieki nad podejmowanymi przez siebie inicjatywami. W związku z powyższym jednym z kluczowych użytkowników produktu będą OWES – Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej. OWES dysponują infrastrukturą, siecią ekspertów i wiedzą pozwalającą na sprawne i efektywne korzystanie z produktu. Pozostałymi użytkownikami modelu, za pośrednictwem OWES, będą NGO, JST, instytucje pomocy i integracji społecznej i przedstawiciele biznesu zainteresowani wykorzystaniem Produktu. W testowanie Produktu zaangażowane zostaną min. 3 WTZ. Potencjał WTZ zgłaszających chęć testowania Produktu będzie weryfikowany przez specjalistów OWES. Na podstawie ich opinii ostateczną decyzję dotyczącą rekrutacji WTZ w projekcie podejmie Grupa Sterująca. Grupa Sterująca zadba o jak największą reprezentatywność WTZ biorących udział w testowaniu, wyznaczając kryteria gwarantujące różnorodność WTZ, np. włączenie zarówno WTZ z terenów miejskich, jak i wiejskich. O rekrutacji ON – praktykantów i pracowników spółdzielni socjalnych zdecyduje grupa ekspertów złożona z terapeutów WTZ, asystentów pracy, specjalistów OWES według wypracowanych przez siebie kryteriów.

Przedstawiciele biznesu, przy współpracy z OWES, będą mogli wykorzystać zaprojektowane w projekcie innowacyjne metody tworzenia partnerstw z powstającymi spółdzielni socjalnymi zgodnie z założeniami

społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR). Przygotowane w tym celu założenia *inclusive business models*, Strona |
opisane szerzej w Podręczniku (zał. 1, rozdział 4), są modelem wieloaspektowych korzyści dla wszystkich 18
partnerów przedsięwzięcia (spółdzielni socjalnej, biznesu, JST) tworzącym podstawy trwałości współpracy
zapewniającej powstającym spółdzielniom socjalnym rynkową rację bytu w perspektywie długofalowej. Co
istotne, gwarantują tym samym, że powstające spółdzielnie socjalne będą, w przeciwieństwie do Zakładów
Aktywności Zawodowej, przedsięwzięciem w dłuższej perspektywie samofinansującym się, niewymagającym
stałego napływu środków publicznych na działalność. W tym sensie proponowane rozwiązanie jest rozszerzeniem
możliwości oferty zatrudnienia dla osób niepełnosprawnych, alternatywną dla formuły, jaką reprezentuje ZAZ.
Pomysły na prowadzenie działalności gospodarczej przez poszczególne spółdzielnie socjalne przy WTZ będą
tworzone w sposób umożliwiający wpisanie się w aktualne zapotrzebowanie przedsiębiorstw danej branży
(przykłady metodologii diagnozy w Podręczniku). Przedsiębiorstwa zaangażowane w realizację modelu
współpracy będą uczestniczyć w procesie wypracowywania pomysłów na partnerstwo społeczno-gospodarcze
spółdzielni socjalnej z sektorem biznesu, według wytycznych i wskazówek przedstawionych w Podręczniku.
Rozwiązanie to wpisuje się w aktualne trendy CSR. W ramach idei CSR coraz silniej rysuje się bowiem trend
inclusive business związany z włączaniem grup społecznych dotąd wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem
z udziału w życiu społeczno-gospodarczym (wnioski z badania „Inkluzywne modele biznesowe na potrzeby
tworzenia spółdzielni socjalnych przy WTZ”, PwC 2013, zał. 11; w ramach badania zostały opracowane
konkretne przykłady *inclusive business models* możliwe do wykorzystania na etapie testowania). Na tym
fundamencie powstają innowacyjne modele biznesowe mające na celu integrację (inkluzję) tych grup w formalną
gospodarkę. Inkluzywne modele biznesowe nakierowane są na tworzenie innowacyjnych rozwiązań społeczno –
biznesowych, mających na celu wywieranie pozytywnego wpływu społecznego przy jednoczesnym
wypracowywaniu zysku ekonomicznego. Koncepcja *inclusive business* na poziomie operacyjnym przybiera formę
hybrydowego łańcucha wartości (Hybrid Value Chain – HVC). HVC to koncepcja partnerstwa biznesowo-
społecznego. Opiera się ona na możliwościach wynikających ze współpracy sektora biznesowego z organizacjami
pozarządowymi, a często także z agendami samorządowymi czy rządowymi. W przypadku włączenia w
kooperację administracji jej głównym zadaniem jest pośredniczenie czy tworzenie warunków ułatwiających
partnerstwu biznesowo-społecznemu współpracę i realizację celów. Samo pojęcie łańcucha wartości w skrócie
odnosi się do określonych działań podejmowanych przez firmy, których celem jest powiększanie wartości, jaką
ich wyroby mają dla klientów (przykładowym zabiegiem może być zwiększanie efektywności logistyki i
zarządzania czy odkrywanie rynków niszowych). Takie procesy zwykle tworzą pewien system wartości, zależny
od strategii obranej przez daną firmę. Hybryda, czyli system mieszany, polega na tym, że w działaniach
przypisanych do każdego ogniw łańcucha – od etapu zdobywania surowców aż po osiągnięcie przez produkty

ostatecznego kształtu – biorą udział strony partnerstwa biznesowo-społecznego, dzieląc się obowiązkami Strona |
odpowiednio do posiadanych zasobów („Zrób biznes – jak współpracować z podmiotami ekonomii społecznej”, 19
2012 r., PwC 2013, zał. 11). **Model korzyści dla przedsiębiorców wynikających z zastosowania *inclusive business models* obrazują poniższe schematy:**

Poszukiwanie nowych rynków i grup klientów

Zwiększenie efektywności łańcucha dostaw

Rozwój innowacji

Doskonalenie produktów i usług

Tworzenie celu z nastawieniem na świadomych konsumentów

Outsourcing procesów

Wzrost rozwoju kapitału ludzkiego i siły nabywczej w regionie

Populacja ludzi zagrożonych wykluczeniem społecznym

Zyskują:

- polepszenie warunków życia
- zwiększenie siły nabywczej

Kluczowe zasoby:

- Określone kompetencje, umiejętności /specjalizacja

Partnerzy biznesowi

Zyskują:

- budowanie nowych rynków
- pozytywny wizerunek

Kluczowe zasoby:

- możliwość działania na dużą skalę
- zasoby inwestycyjne
- zdolność operacyjna
- infrastruktura i logistyka

Organizacje społeczne

Zyskują:

- nowe źródła dochodów
- przyspieszenie rozwoju społecznego

Kluczowe zasoby:

- zrozumienie potrzeb i dynamiki społeczności lokalnej
- uruchomienie procesu zmiany zachowania
- sieć społeczna
- włączenie usług komplementarnych

Źródło : opracowane PwC 2013, na podstawie Ashoka

Kompleksowy schemat korzyści dla wszystkich partnerów wynikający ze stosowania *inclusive business models* jest zawarty w Podręczniku (zał. 1a, str.)

Koncepcja zakładania spółdzielni socjalnej przy WTZ jest także wyrazem tego trendu. Dlatego niezwykle istotną rolę w opisywanej innowacji mają: szukanie zbilansowanego modelu biznesowego (który zapewni spółdzielni socjalnej zysk ekonomiczny i społeczny) oraz dialogu międzysektorowego na poziomie lokalnym. Trwałe włączanie sektora biznesu w model tworzenia spółdzielni socjalnej przy WTZ przy wykorzystaniu koncepcji *inclusive business models* wpisuje się w temat innowacyjny projektu: "Współpraca podmiotów działających w obszarze zatrudnienia oraz integracji i pomocy społecznej z przedsiębiorcami w zakresie ułatwiania wchodzeniu na rynek pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym".

Nie mniej istotne będzie zaangażowanie samorządowych użytkowników modelu. Produkt zawiera elementy pozwalające JST na zastosowanie nowych narzędzi polityki społecznej służących aktywizacji zawodowej ON, K i M. Niewystarczająca ilość miejsc pracy w ZAZ (68 ZAZ w Polsce) i ZPChR w Polsce oraz niechęć zatrudnienia na otwartym rynku pracy niepełnosprawnych K i M (w szczególności osób z niepełnosprawnością intelektualną) jest powodem niedostatecznej ilości miejsc pracy dla ON w stosunku do potrzeb. Tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych przy WTZ pozwoli JST na zdobycie dodatkowego

narzędzia w procesie aktywizacji zawodowej ON, grupy szczególnie zagrożonej wykluczeniem społecznym (według Oceny zasobów pomocy społecznej województwa wielkopolskiego za rok 2011 – niepełnosprawność jest jedną z trzech przyczyn przyznawania świadczeń z pomocy społecznej). Przedstawiciele JST będą mogli w taki sposób skuteczniej realizować swoje obowiązki ustawowe związane z rehabilitacją zawodową ON, przy czym koszt stworzenia spółdzielni socjalnych powstających przy WTZ będzie mniejszy niż koszt tworzenia ZAZ czy ZPChr. Ważny w tym wypadku jest również fakt, że samorządy terytorialne mogą być członkami założycielami spółdzielni socjalnych osób prawnych powstałych przy WTZ.

Produkt powstały w ramach projektu będzie zawierał narzędzia dotyczące tworzenia partnerstw oraz obszary współpracy JST z powstającymi spółdzielni socjalnymi. JST, wykorzystując klauzule społeczne w zamówieniach publicznych oraz zlecając zadania lokalnym przedsiębiorstwom (spółdzielni socjalnym), z jednej strony wspiera lokalną społeczność, z drugiej strony stymuluje rozwój lokalny. Istotne jest, aby w proces współpracy trójsektorowej włączona była odpowiednia jednostka samorządu województwa, np. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS) lub inna jednostka odpowiedzialna za kształtowanie polityki społecznej w województwie. ROPS jako jednostka na szczeblu wojewódzkim opracowuje dokumenty strategiczne w zakresie polityki społecznej w województwie oraz konsultuje dokumenty w tymże zakresie o zasięgu ogólnopolskim.

Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ składa się z trzech podmodeli, do których nawiązują przedstawione w Podręczniku narzędzia pracy, wyodrębnionych ze względu na typy działań koniecznych do wdrożenia modelu:

- możliwość tworzenia ściśle współpracujących z WTZ spółdzielni socjalnych osób prawnych tworzonej przez podmioty prowadzące WTZ (JST, NGO lub kościelne osoby prawne)
- budowa partnerstw publiczno-społeczno-prywatnych wokół powstających spółdzielni socjalnych
- dostosowanie rozwiązań przedsiębiorczości społecznej ON w UE do polskiego rynku pracy

W skład Produktu wchodzić będą:

- „Podręcznik do wdrażania innowacyjnego modelu spółdzielni socjalnej przy WTZ”
- Programy szkoleń przygotowujących do założenia spółdzielni socjalnych przy WTZ
- Rekomendacje prawne dotyczące niezbędnych zmian w systemie rehabilitacji społecznej i zawodowej ON

Za pośrednictwem Podręcznika OWES otrzyma gotowe narzędzia pozwalające:

- zdiagnozować potrzeby JST, biznesu i NGO w procesie budowania partnerstw wspierających powstające spółdzielnie socjalne
- udzielić niezbędnego wsparcia merytorycznego ww. podmiotom
- monitorować i ewaluować proces tworzenia spółdzielni socjalnych przy WTZ zgodnie z założeniami modelu

Podręcznik jest zaprojektowany w sposób umożliwiający OWES samodzielne stosowanie, bez konieczności dodatkowego przeszkolenia. Podręcznik zostanie przesłany do OWES w formie papierowej. Ponadto zostaną rozesłane maile do OWES zachęcające do korzystania z Podręcznika dostępnego na stronie internetowej projektu. Produkt trafi ponadto do 2000 innych użytkowników (WTZ, NGO, JST, instytucje pomocy i integracji społecznej,

przedstawiciele biznesu), przesłany pocztą tradycyjną w wersji papierowej. Przyjazna, przejrzysta forma graficzna ułatwi korzystanie z Podręcznika. Strona | 23

Wyposażenie OWES w komplet programów i scenariuszy szkoleń przygotowujących grupy inicjatywne do założenia spółdzielni socjalnej zapewni kompleksowe przygotowanie merytoryczne K i M zarządzających w przyszłości przedsięwzięciem. Istotny element Produktu stanowią również rekomendacje prawne zbierające wnioski z badań i ekspertyz zrealizowanych w projekcie. Ich adresatem są instytucje sektora publicznego. Zastosowanie rekomendacji pozwoli na usprawnienie poszczególnych elementów modelu i utrwalenie rezultatów prowadzonych w ramach modelu działań. Warunkiem skutecznego wykorzystania Produktu jest zaangażowanie przedstawicieli wszystkich sektorów – społecznego (zapewniającego znajomość kluczowych czynników sukcesu w procesie rehabilitacji zawodowej ON), samorządowego (zapewniającego włączenie założeń modelu w strategię polityki społecznej) oraz biznesowego (zapewniającego rynkową rację bytu inicjatyw gospodarczych podejmowanych przez spółdzielnie socjalne przy WTZ). Warunkiem sukcesu w obszarze wdrażania Produktu jest komplementarne połączenie oczekiwań, potrzeb i preferencji ww. partnerów. Niezbędna jest tu kompleksowa diagnoza powyższych czynników na początkowym etapie wdrażania produktu w danym środowisku lokalnym. Proces przygotowawczy jest szczegółowo opisany w Podręczniku.

Reasumując, innowacyjność przedstawionych rozwiązań wyraża się w trzech wymiarach:

Wymiary innowacyjności

Wymiar dotyczący formy wsparcia (wiodący):

- innowacyjne podejście do udzielania wsparcia: stworzenie nowego ognia w systemie rehab. społ. i zawod. ON, które pozwoli na realizację wsparcia dla ON w postaci systemowego rozwiązania braku miejsc pracy dla uczestników WTZ
- wykorzystanie w innowacyjny sposób dobrych praktyk z UE
- skorzystanie z potencjału ekonomii społecznej w rozwiązywaniu problemów systemu rehabilitacji społ. i zawod. ON poprzez wyposażenie OWES w nowe narzędzia pracy

Wymiar dotyczący problemu:

- problem braku skuteczności WTZ w zakresie realizacji ich ustawowej roli jest znany, jednak schematyczne podejście do problemu (zaostreżenie wymagań wobec WTZ) jest nietrafne, gdyż skupia się na krytyce WTZ z pominięciem kontekstu w postaci barier funkcjonujących w systemie rehabilitacji zawod. i społ. ON
- nowe podejście polega ponadto na artykułowaniu konieczności wyposażenia podmiotów prowadzących WTZ w nowe instrumenty rehabilitacji ON pozwalające przerwać impas w systemie

Wymiar dotyczący grupy docelowej :

- projekty z zakresu aktywizacji zawodowej ON często pomijają problemy osób niepełnosprawnych intelektualnie, choć to grupa wymagająca największego wsparcia (charakterystyczna się najniższym wskaźnikiem zatrudnienia) lub charakteryzująca się niezrozumieniem ich specyfiki
- zasada empowerment* - demokratyczna formuła spółdzielni socjalnej umożliwia włączenie ON, K i M, - pracowników spółdzielni w funkcjonowanie przedsiębiorstwa na różnych poziomach

*zasada empowerment – zasada zakładająca proces angażowania pracowników w proces podejmowania decyzji dotyczących organizacji oraz brania odpowiedzialności za swoje działania. Aktywne uczestnictwo jest powszechnie praktykowane w działalności przedsiębiorstw społecznych zatrudniających osoby niepełnosprawne intelektualnie w Wielkiej Brytanii. Osoby niepełnosprawne angażowane są w działania na różnych poziomach: badania marketingowe, wizyty studyjne w celu lepszej implementacji modelu, spotkania personelu, planowanie, uczestnictwo w posiedzeniach zarządu. Promowane w ten sposób poczucie własności w spółdzielni socjalnej jest dobrą praktyką wartą implementacji w polskiej rzeczywistości (zał. 15, str.15)

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

4. Plan działań w procesie testowania produktu

Strona |
25

W efekcie prowadzonych w ramach testowania produktu działań powstaną 3 spółdzielnie socjalne przy WTZ.

Wskazane poniżej działania występują łącznie we wniosku o dofinansowanie, nie są jednak usystematyzowane w sposób, jaki został przedstawiony w strategii. Dotychczasowa współpraca Beneficjenta z grupami inicjatywnymi potwierdziła przekonanie, że działania zebrane w poniższy sposób tworzą jasny, czytelny i spójny obraz poszczególnych działań na etapie testowania. Uproszczono również nazewnictwo poszczególnych etapów. Wniosek o dofinansowanie zostanie w tym zakresie zaktualizowany, ujednolicone zostanie nazewnictwo.

Dla każdej z inicjatyw zaplanowano następujący cykl działań:

- I. Testowanie wypracowanego modelu przy założeniu zaangażowania odbiorców i użytkowników w proces testowania i uwzględniania na bieżąco informacji zwrotnych (ewaluacja wewnętrzna produktu on-going)**
 - 1. Działanie** - mapowanie przez OWES obszarów współpracy międzysektorowej w danym kontekście lokalnym oraz potencjału operacyjnego poszczególnych możliwych partnerów w realizacji przedsięwzięcia. Narzędzia do mapowania i kryteria wyboru aktorów partnerstw trójsektorowych zawarte są w Podręczniku. Podręcznik zawiera przykłady modeli biznesowych umożliwiających włączenie spółdzielni socjalnych przy WTZ w strukturę funkcjonowania przedsiębiorstw prywatnych na rynku (jako potencjalnego partnera biznesowego) oraz metodologię generowania partnerstw na rzecz powstających SpS w oparciu o zaangażowanie JST.
 - 2. Działanie** – spotkania informacyjno-promocyjne zachęcające zidentyfikowanych partnerów do udziału w przedsięwzięciu (liczba zależna od potrzeb). Wprowadzenie w podstawy modelu, przedstawienie potencjalnych korzyści. Materiały dla uczestników – raporty i wnioski z badań, fiszki projektowe.
 - 3. Działanie** – sesje dialogowe diagnozujące potrzeby odbiorców i interesariuszy w danym kontekście lokalnym (liczba zależna od potrzeb). Celem tego etapu jest przeprowadzenie pogłębionej analizy lokalnego kontekstu dla budowy partnerstw trójsektorowych na rzecz wdrażania modelu spółdzielni socjalnych przy WTZ. Sesje przeprowadzone zostaną przez OWES w oparciu o narzędzia zawarte w Podręczniku. Ich realizacja pozwoli na określenie potencjałów i deficytów poszczególnych partnerów i zaprojektowanie adekwatnej ścieżki wsparcia wzmacniającej szanse przedsięwzięcia oraz neutralizujących ryzyko niepowodzenia na dalszych etapach. Materiały dla uczestników: m.in. plan sesji dialogowej, dokumenty programowe i strategie JST, strategie CSR partnerów biznesowych, misje i wizje partnerów społecznych

4. **Działanie** – szkolenia warsztatowe dla liderów przyszłych SpS - przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przedsięwzięcie, K i M (łącznie dla wszystkich 3 inicjatyw- 2grupy/3dni/2h/20os./szkol.). Szkolenia, przeprowadzone w odpowiedzi na zdiagnozowane w Działaniu nr 3 potrzeby podmiotów, będą przygotowywać liderów SpS do rozpoczęcia działalności spółdzielni od strony formalno-prawnej, biznesowej i merytorycznej. Przybliżą im informacje dotyczące źródeł finansowania SpS zatrudniających ON oraz przygotują do sprawnego zarządzania przedsięwzięciem. Materiały dla uczestników: prezentacje trenerskie, programy szkoleń, konspekty ćwiczeń.
5. **Działanie** – szkolenia warsztatowe dla kadry przyszłych SpS - pracowników ON, K i M, i asystentów ON, K i M (3 dni dla każdej gr./24h/15os.). Szkolenia, przeprowadzone w odpowiedzi na zdiagnozowane w Działaniu nr 3 potrzeby podmiotów, będą kształtować kompetencje niezbędne do partycypowania w przedsięwzięciu tj. np. umiejętności pracy zespołowej, kompetencje w zakresie komunikacji interpersonalnej, rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem. Materiały dla uczestników: prezentacje trenerskie, programy szkoleń, konspekty ćwiczeń.
6. **Działanie** – współpraca grup inicjatywnych z indywidualnym promotorem inicjatywy, który, wraz z ekspertami OWES, będzie koordynował proces rozwoju pomysłu na biznes przy wykorzystaniu *inclusive business models* (Podręcznik), stworzy i wdroży strategię rozwoju spółdzielni, będzie mobilizował partnerów przedsięwzięcia, dbał o przepływ informacji, przygotowanie interesariuszy do wejścia w proces i jakość podejmowanych przez nich działań (funkcja konsultacyjno-doradcza). Będzie dbał o zgodność podejmowanych działań z założeniami modelu, monitorował na bieżąco potrzeby grup inicjatywnych i koordynował wsparcie dla grup ze strony OWES. Zgodnie z instrukcjami zawartymi w produkcie sfinalizuje rozmowy z JST i biznesem i przygotuje wraz z grupami biznesplan przedsięwzięcia. Materiały merytoryczne dla uczestników: w zależności od zdiagnozowanych potrzeb grupy.
7. **Działanie** – powołanie zespołu ekspertów opracowujących strategię wzmocnienia programów i dotychczasowej infrastruktury WTZ pod założenie spółdzielni socjalnej m.in. poprzez wyposażenie w instrumenty rehabilitacji zawodowej i społecznej, pilotażowy program praktycznej terapii zajęciowej i pracy w SpS. Powołany zespół ekspertów opracuje schemat niezbędnych zmian w infrastrukturze, programach i strategiach działania WTZ w celu wzmocnienia jego potencjału w procesie budowy modelu współpracy między WTZ a spółdzielnią socjalną przy WTZ. Zespół określi wytyczne dla modelu dotyczące m.in.: niezbędnych zmian w programach terapii WTZ kształtujących kompetencje i umiejętności niezbędne w pracy w spółdzielni, ostatecznego kształtu programu praktyk i staży dla uczestników WTZ w spółdzielni socjalnej, kompetencji kadry pracującej z przyszłymi pracownikami WTZ w WTZ i spółdzielni, niezbędnej infrastruktury technicznej i rozwiązań organizacyjnych pozwalających na dostosowanie miejsc pracy do

możliwości ON, spójności i racjonalności biznesowej przedsięwzięcia. Wytyczne i narzędzia do pracy zespołów ekspertów znajdują się w Podręczniku. Strona |
27

8. **Działanie** – szkolenia zawodowe dla uczestników WTZ – przyszłych pracowników spółdzielni, 9 K i 6 M (po 5 osób z każdej inicjatywy), zgodnie z biznesplanem i zdiagnozowanymi przez ekspertów WTZ możliwościami i potencjałami poszczególnych uczestników. Materiały dla uczestników: programy szkoleń
9. **Działanie** – warsztaty wymiany doświadczeń (łącznie dla wszystkich grup – 2 x 7 dni/40h/ok.20os./wyjazd). Celem warsztatów będzie wymiana doświadczeń związanych z rehabilitacją zawodową ON, realizowaną w przedsiębiorstwach społecznych. Główny nacisk zostanie położony na przedstawienie efektywnych dobrych praktyk: skutecznych mechanizmów aktywizacji zawodowej wypracowanych dzięki rozwiniętej współpracy trójsektorowej. W ramach warsztatów zorganizowane będą wizyty w przedsiębiorstwach społecznych, których doświadczenia są możliwe do implementacji w Polsce oraz zorganizowane zostaną spotkania z ekspertami, którzy przedstawią szanse i zagrożenia proponowanych modeli. Zostaną zorganizowane dwie edycje warsztatów: w Wielkiej Brytanii oraz Szwecji, co jest odpowiedzią na zapotrzebowanie różnych grup docelowych (przedstawiciele WTZ, JST oraz przedsiębiorstw biznesowych, K i M). Dzięki przedstawieniom dobrych praktyk dwóch różnych krajów i systemów możliwe będzie skuteczniejsze dopasowanie rozwiązań w różnych obszarach (rehabilitacja, administracja, biznes). Materiały dla uczestników: programy wizyt, prezentacje partnerów UE
10. **Działanie** – finalne spotkania warsztatowe podsumowujące dotychczasową współpracę z partnerami biznesowymi i społecznymi koordynowaną przez promotora grup (łącznie 3dni/24h/40os.). Spotkanie z udziałem wszystkich partnerów zaangażowanych w przedsięwzięcie mające na celu zbudowanie podstaw dalszej współpracy. Będzie zawierało komponent ewaluacyjny, komponent analizy SWOT, komponent budowania marki przyszłego przedsiębiorstwa, jego strategii funkcjonowania, podziału ról i zadań, określenia zasad dalszej współpracy, wizji i misji spółdzielni socjalnej przy WTZ. Na podstawie wniosków ze spotkania, na zasadzie empowermentu, wypracowana zostanie ostateczna wersja modelu. Zatwierdzona zostanie ostateczna wersja statutów przyszłych spółdzielni. Materiały dla uczestników: programy szkoleń, prezentacje trenerskie, konspekty ćwiczeń
11. **Działanie** - rejestracja spółdzielni socjalnych w KRS (przy wsparciu promotora i OWES), rozpoczęcie działalności gospodarczej i społecznej przez SpS, zatrudnienie 5 uczestników WTZ w każdej ze spółdzielni
12. **Działanie** - monitoring funkcjonowania spółdzielni socjalnych, wsparcie dla realizacji celów społecznych i gospodarczych SpS (OWES, promotor). Monitorowanie stopnia realizacji celów modelu, adekwatności prowadzonych działań do założeń modelu (specjalista ds. merytorycznych). Produkt – raporty ewaluacyjne analizujące rzeczywiste efekty testowanego modelu

13. Działanie – prowadzenie strony www. Cele prowadzenia strony internetowej www.wtz.spoldzielnie.org opierają się o trzy jej podstawowe zadania:

Strona |
28

- a) Edukacyjną – strona zawiera vademecum wiedzy na temat zakładania spółdzielni socjalnej przy WTZ, znajdują się na niej wskazówki i rekomendacje i zainteresowanych projektem interesariuszy, stanowi bazę wiedzy w postaci zbiorów analiz, ekspertyz i raportów dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych intelektualnie kontekście proponowanego w projekcie modelu
- b) Informacyjną – strona stanowi platformą informacyjną umożliwiającą wszystkim zaangażowanym w projekt osobom śledzenie na bieżąco postępy w projekcie, zapoznanie się z harmonogramem działań projektowych, zdobycie wiedzy na temat możliwości zaangażowania się w przedsięwzięcia realizowane w ramach projektu, korzystanie z wypracowanych dobrych praktyk, itd.
- c) Kontaktową – strona stanowi platformę wymiany informacji, poprzez opcję „Zadaj pytanie” oraz zakładkę „FAQ” umożliwia osobom potencjalnie zainteresowanym zaangażowaniem się w działania projektowe lub wykorzystaniem ich rezultatów zdobycie w szybki i skuteczny sposób interesujących ich informacji.

II. Analiza rzeczywistych efektów testowanego Produktu. Ewaluacja wewnętrzna i zewnętrzna

Za opracowanie narzędzi do monitoringu wewnętrznego i przeprowadzenie na ich podstawie ewaluacji odpowiedzialny jest specjalista ds. merytorycznych (ankiet, kwestionariuszy, kart oceny itd.), jak również za realizację badań jakościowych (grupy fokusowe). Wyniki ewaluacji omawiane będą pod kątem praktycznym za spotkaniach Grupy Sterującej. W wypadku gdy:

- wyniki ewaluacji wskażą na nieprzystawalność rezultatów prowadzonych działań do wstępnych założeń w stopniu nieznacznym, niezagrażającym realizacji celów projektu – wprowadzone zostaną zmiany pozwalające na zminimalizowanie efektów takich sytuacji i zapobieganie im w przyszłości
- wyniki ewaluacji wskażą na nieprzystawalność rezultatów prowadzonych działań do wstępnych założeń w stopniu znacznym, zagrażającym realizacji celów projektu – powołany zostanie zespół ekspertów, którego zadaniem będzie opracowanie propozycji działań naprawczych i nowych procedur.

Ewaluacja zewnętrzna pozwoli uzyskać odpowiedź na pytanie czy zastosowanie Produktu pozwoliło na uzyskanie pożądaných rezultatów w systemie rehabilitacji społecznej i zawodowej ON oraz czy proponowane rozwiązanie charakteryzuje się większą skutecznością przy mniejszym nakładzie środków.

III. Opracowanie Produktu Finalnego

Ostateczna wersja Produktu będzie odzwierciedleniem wyników ewaluacji. W przypadku gdy wyniki ewaluacji wskażą konieczność aktualizacji, poprawy lub zmiany modelu, zostanie to uwzględnione w ostatecznej wersji Produktu Finalnego.

IV. Walidacja Produktu Finalnego

Po pomyślnej walidacji Produktu Finalnego nastąpi intensyfikacja działań upowszechniających i włączających Produkt w główny nurt polityki.

Harmonogram działań planowanych na etapie testowania obrazuje poniższa tabela. Na potrzeby harmonogramu ten etap realizacji Projektu (testowanie wypracowanego modelu) został podzielony na trzy fazy:

- I Fazę diagnozy (działania 1-3)
- II Fazę przygotowywania grup inicjatywnych do założenia spółdzielni socjalnych przy WTZ (działania 4-10) zakończoną rejestracją spółdzielni socjalnych
- III Fazę testowania funkcjonowania spółdzielni socjalnych (działania 11-12).

Działania we wszystkich fazach wynikają z treści testowanego modelu wyrażonego w Podręczniku i programach szkoleń. Proces testowania tych narzędzi na poziomie poszczególnych działań pozwoli określić trafność, skuteczność, użyteczność, efektywność i trwałość modelu. Ze względu na rozbudowanie zakresu i skali działań na etapie przygotowania grup inicjatywnych spółdzielni socjalnych w stosunku do zapisów we wniosku o dofinansowanie, wynikające z bezpośrednich potrzeb użytkowników wskazywanych w raportach z badań i podczas paneli eksperckich, zdecydowano o wydłużeniu okresu testowania Produktu. Wniosek o dofinansowanie zostanie zaktualizowany zgodnie z niniejszą strategią. Zaktualizowany harmonogram obrazuje tabela nr 2:

	2013							2014									
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Testowanie wypracowanego modelu																	
I Faza testowania modelu																	
II Faza testowania modelu																	
III Faza testowania modelu																	
Analiza rzeczywistych efektów testowanego Produktu																	
Opracowanie Produktu																	

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Walidacja Produktu Finalnego																	
Prowadzenie strony www																	

Tabela nr 2. Harmonogram działań projektowych.

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

5. Sposób sprawdzenia czy innowacja działa

I. Ewaluacja wewnętrzna

Ocena Produktu Finalnego opierać się będzie na monitoringu wewnętrznym, prowadzonym na bieżąco przez zespół projektowy. Bieżące rezultaty wdrażania Produktu będą analizowane w oparciu o kryteria skuteczności, efektywności, trafności, trwałości i użyteczności. Wnioski wyciągane z ewaluacji on-going będą wpływać na korygowanie początkowych założeń modelu i zostaną szczegółowo opisane w Produkcie Finalnym. Dzięki nim Produkt Finalny będzie dostosowany do potrzeb, oczekiwań i preferencji grupy docelowej i użytkowników. W razie występowania uchybień powołany zostanie zespół roboczy (zespół projektu, eksperci zewnętrzni, specjaliści OWES), który opracuje propozycje działań naprawczych i procedury zapobiegające występowaniu problemu w przyszłości. Odpowiedzialny za przygotowanie i realizację ewaluacji wewnętrznej będzie specjalista ds. merytorycznych.

Tabela nr 3 obrazuje sposób prowadzenia wewnętrznej ewaluacji on-going pozwalającej na bieżący monitoring realizacji poszczególnych etapów wdrażania modelu zgodnie z jego założeniami:

	Narzędzie ewaluacji	Sposób sprawdzenia czy innowacja działa (metoda weryfikacji)
Wykorzystanie narzędzi zawartych w podręczniku przez OWES	- Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) - Zogniskowane wywiady grupowe (FGI)	- Pozytywna ocena specjalistów OWES, trenerów, promotorów grup dotycząca użyteczności, trafności i adekwatności zawartych w podręczniku narzędzi - Pozytywna opinia ww. osób w kwestii możliwości wykorzystania narzędzi zawartych w podręczniku w szerszej skali i przy założeniu różnorodności kontekstów lokalnych, w których będą wdrażane
Szkolenia warsztatowe dla liderów spółdzielni socjalnych	- Ankiety ewaluacyjne - Wywiady CATI (Computer Assisted Telephone Interview)	- Wysoka ocena przeprowadzonych szkoleń pod kątem ich użyteczności i skuteczności ze strony uczestników - Pozytywna odpowiedź na pytanie czy uczestnicy rekomendowaliby przeprowadzone szkolenie innym grupom przygotowującym się do założenia spółdzielni socjalnej przy WTZ
Szkolenia warsztatowe dla przyszłej kadry projektu	- Ankiety i wywiady ewaluacyjne - Indywidualne wywiady pogłębione (IDI)	- Wysoka ocena przeprowadzonych szkoleń pod kątem ich użyteczności i skuteczności ze strony uczestników - Pozytywna odpowiedź na pytanie czy uczestnicy rekomendowaliby przeprowadzone szkolenie innym grupom przygotowującym się do założenia spółdzielni socjalnej przy WTZ
Szkolenia zawodowe dla uczestników WTZ	Indywidualne wywiady pogłębione przeprowadzone po podjęciu pracy przez uczestników	Pozytywna opinia w kwestii praktycznej użyteczności przeprowadzonych szkoleń w toku wdrażania się w obowiązki zawodowe ze strony ON i asystentów pracy ON

Proces pracy grupy z promotorem	- Ankiety ewaluacyjne ze spotkań z promotorami - Zogniskowane wywiady grupowe badające poziom zadowolenia grup ze współpracy z promotorami - Desk research – analiza przygotowanych przez promotorów strategii rozwoju inicjatywy i raportów końcowych z realizacji strategii	- Pozytywna ocena współpracy z promotorami ze strony grup pod kątem użyteczności zastosowanych metod pracy, skuteczności i efektywności prowadzonych przez promotora działań, stopnia adekwatności do założeń wejściowych - Pozytywne wnioski z analizy desk research wdrażanych strategii stanowiące o możliwości szerszego stosowania realizowanych metod
Warsztaty wymiany doświadczeń	- Ankiety ewaluacyjne - Wywiady CATI (Computer Assisted Telephone Interview)	- Wysoka ocena jakości warsztatów wymiany doświadczeń pod kątem ich użyteczności przy tworzeniu SpS przy WTZ - Minimum 6 innowacyjnych pomysłów/rozwiązań powstałych pod wpływem warsztatów, które ich uczestnicy mają zamiar zaaplikować przy tworzeniu SpS przy WTZ

Tabela nr 3. Sposób sprawdzenia czy innowacja działa

Ponadto tryb ciągły ewaluacji wewnętrznej będzie wyrażał się w:

- cyklicznych spotkaniach ewaluacyjnych zespołu projektowego z grupami inicjatywnymi spółdzielni socjalnych, promotorami grup i ekspertami OWES
- indywidualnych spotkaniach z promotorami, podczas których promotorzy będą zdawać bieżącą relację z postępów grup, analizować słabe i mocne strony przedsięwzięcia, szanse i zagrożenia
- finalnym spotkaniu ewaluacyjnym z grupami inicjatywnymi, podczas którego sporządzona zostanie analiza SWOT na potrzeby Produktu Finalnego
- cyklicznych spotkaniach Grupy Sterującej, podczas których na bieżąco analizowany będzie aspekt adekwatności wypracowywanych rezultatów do potrzeb szerszej grupy użytkowników

II. Ewaluacja zewnętrzna Produktu Finalnego:

Po zakończeniu testowania Produktu przeprowadzona zostanie ewaluacja zewnętrzna Produktu Finalnego. W celu zagwarantowania głębszego zrozumienia założeń modelu zakłada się udział wykonawcy ewaluacji już na etapie testowania. Zapytanie ofertowe zostanie rozesłane do kilkunastu firm z listy kontaktowej Lidera i Partnera ROPS. Wykonawca zostanie wybrany zgodnie z zasadami efektywności i konkurencyjności. Planuje się zastosowanie następujących kryteriów wyboru oferty – 30% cena, 30% doświadczenie w ewaluacji projektów z obszaru wsparcia instytucji pomocy i integracji społecznej, 40% jakość zaproponowanej metodologii. Zaproponowana metodologia ewaluacji musi opierać się o kryteria analizy skuteczności, efektywności, trafności, trwałości i użyteczności. Ponadto wykonawca zanalizuje Produkt Finalny przez pryzmat następujących czynników:

- możliwości zaangażowania grup docelowych (empowerment)
- multiplikowalności (ściśle powiązanej z możliwością upowszechniania)
- dostępności narzędzi zawartych w Produkcie
- jakości narzędzi zawartych w Produkcie

Zadaniem wykonawcy będzie ponadto zweryfikowanie stopnia powodzenia procesu wdrażania Produktu według wskaźników zaproponowanych w checkliście z zał. 9.

6. Strategia upowszechniania

Bezpośrednim celem działań upowszechniających jest możliwie szeroka dystrybucja informacji o opracowywanym w ramach projektu rozwiązaniu. Istotne jest prowadzenie działań upowszechniających na

wszystkich etapach realizacji projektu innowacyjnego. W związku ze specyfiką projektu, w którym sukces upowszechniania modelu będzie zależał od akceptacji jego założeń przez użytkowników, **już na etapie przygotowywania produktu prowadzone były następujące działania o charakterze upowszechniającym:**

- prowadzenie portalu internetowego www.wtz.spoldzielnie.org
 - organizacja 10 spotkań informacyjno-promocyjnych dla przedstawicieli WTZ
 - organizacja 5 spotkań informacyjno-promocyjnych dla przedstawicieli biznesu
 - organizacja 5 spotkań informacyjno-promocyjnych dla przedstawicieli JST
 - promocja projektu podczas eventów branżowych (Ogólnopolskie Forum Spółdzielczości Socjalnej, Forum WTZ, Dni Kultury Solidarności, Targi Ekonomii Społecznej, seminaria i konferencje poświęcone aktywizacji ON).
 - promocja projektu w mediach skierowanych do ON, m.in. Portal PION, Magazyn WóTeZet
 - organizacja debaty upowszechniającej
 - dystrybucja gadżetów i materiałów promocyjnych
 - pozyskanie poparcia i patronatu Marszałka Województwa Wielkopolskiego oraz Ministra Pracy i Polityki Społecznej
 - pismo informujące i zapraszające do współpracy w projekcie OWES z Wielkopolski (organizacje, które w ramach konkursu otwartego WUP Poznań nr PO KL/7.2.2/1/12 otrzymały dofinansowanie na udzielanie dotacji i wsparcia w roku 2013).
 - pismo informujące i zapraszające do współpracy w projekcie starostów z woj. wielkopolskiego.
- Zaangażowanie w działania upowszechniające już na etapie przygotowania produktu usprawniło prowadzone badania jakościowe, umożliwiając pozyskiwanie kontaktów, osób i opinii cennych dla procesu badawczego.

Podczas fazy testowania planowane są następujące działania upowszechniające:

- prowadzenie portalu internetowego www.wtz.spoldzielnie.org
- organizacja 10 spotkań informacyjno-promocyjnych dla przedstawicieli WTZ
- organizacja 10 spotkań informacyjno-promocyjnych dla przedstawicieli biznesu
- organizacja 10 spotkań informacyjno-promocyjnych dla przedstawicieli JST
- promocja działań podejmowanych w fazie testowania w prasie, Internecie i TV
- stworzenie listy kontaktowej i rozsyłanie newslettera do osób potencjalnie zainteresowanych opracowywanym rozwiązaniem
- promocja projektu podczas wydarzeń branżowych – targów, seminariów, konferencji poświęconych problematyce, której dotyczy projekt
- dystrybucja gadżetów i materiałów promocyjnych

Powyższe działania obejmą łącznie swoim zasięgiem ok. 1000 osób potencjalnie zainteresowanych rezultatami projektu.

Również na etapie upowszechniania i włączania Produktu zdecydowano o kierowaniu działań upowszechniających głównie do potencjalnych użytkowników, którzy stanowią ogniwo pośrednie, od którego zależy dotarcie do grup odbiorców (ON powyżej 15 roku życia, K i M, uczestników WTZ). Zwiększenie poziomu wiedzy osób niepełnosprawnych intelektualnie w zakresie dostępności rozwiązań wypracowanych w projekcie „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ” to ważny cel działań upowszechniających. Nie mniej istotne jest dotarcie z tymi informacjami do ich rodzin. Jak wynika z przeprowadzonych w projekcie badań, angażowanie rodziców uczestników WTZ w proces zakańczania rehabilitacji w WTZ i podejmowania pracy na chronionym lub otwartym rynku pracy zapewnia efektywność działań prowadzonych w tym kierunku. Na wagę tego zaangażowania wskazuje ekspertyza dotycząca dobrych praktyk zaczerpniętych z Wielkiej Brytanii (zał. 15, str. 16) oraz ekspertyza dotycząca wpływu rodziców na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych intelektualnie (zał. 14, str. 3-9). Nie mniej jednak to od chęci i motywacji potencjalnych użytkowników modelu zależeć będzie możliwość implementacji jego założeń. Pozytywne nastawienie odbiorców, którego wypracowanie będzie niewątpliwie sukcesem działań upowszechniających, zapewne ułatwi użytkownikom stosowanie modelu, jednak to od akceptacji użytkowników dla poszczególnych jego elementów zależeć będzie realizacja przewidzianych rezultatów upowszechniania. Sukcesem upowszechniania będzie zwiększenie poziomu wiedzy potencjalnych użytkowników innowacyjnego modelu aktywizacji zawodowej uczestników WTZ z obszaru całej Polski (WTZ, NGO zaangażowane w aktywizację zawodową ON, JST, instytucje pomocy i integracji społecznej, przedsiębiorcy, OWES) na temat możliwości stosowania modelu, konkretnych metod implementacji, korzyści z wynikających z wdrażania modelu, wypracowanych dobrych praktyk w tym obszarze.

Działania o charakterze upowszechniającym na etapie upowszechniania i włączania Produktu obrazuje Tabela 4:

Działanie	Cel	Adresaci	Zasięg oddziaływania
Deбата upowszechniająca	- prezentacja modelu i strategii - przedstawienie korzyści wynikających z wdrażania modelu - przeprowadzenie dyskusji dot. szans wdrażania modelu w całej Polsce	- wszyscy potencjalni interesariusze K i M (ON, ich rodziny, OWES, WTZ, NGO, JST, instytucje pomocy i integracji społ., przedsiębiorcy, naukowcy)	- zasięg ogólnopolski - 100 uczestników debaty (lista obecności) - szerszy zasięg oddziaływania - relacja medialna z debaty – 1000 odbiorców (liczba wyświetleń) - min. 40 ankiet ewaluacyjnych oceniających Produkt pozytywnie (pozytywnie oznacza ocenę min. 4 w skali ocen 1-5, gdzie 1 jest wartością najniższą, a 5 wartością najwyższą)
Prowadzenie portalu www.wtz.spoldzielnie.org	- cel edukacyjny: strona zawiera vademecum wiedzy na temat modelu, jego stosowania i wynikających z tego korzyści - cel informacyjny: strona stanowi platformę informacyjną umożliwiającą wszystkim zaangażowanym w projekt osobom śledzenie na bieżąco postępów w projekcie - cel związany z kontaktem z interesariuszami – strona stanowi platformę wymiany informacji, poprzez opcję „Zadaj pytanie” oraz na bieżąco aktualizowaną zakładkę „FAQ”	- wszyscy potencjalni interesariusze K i M (ON, ich rodziny, OWES, WTZ, NGO, JST, instytucje pomocy i integracji społ., przedsiębiorcy, naukowcy)	- zasięg ogólnopolski - weryfikacja użytkowników strony (min. 1000 os.) wg liczby wyświetleń - promocja strony jako źródła informacji nt. modelu będzie elementem wszystkich pozostałych działań upowszechniających
Kampania medialna	- ukazanie dobrych praktyk wypracowanych w projekcie - ukazanie korzyści wynikających z zastosowania rozwiązania	- wszyscy potencjalni interesariusze K i M (ON, ich rodziny, środowiska ON,	- zasięg ogólnopolski - min. 3000 odbiorców - po konsultacjach z przedstawicielami poszczególnych grup użytkowników zdecydowano o dywersyfikacji

		podmioty i instytucje wspierające ON)	kanałów przekazu (nie tylko prasa, ale też, częściej użytkowany, Internet) i koncentracji na mediach specjalistycznych, skierowanych bezpośrednio do poszczególnych grup docelowych - weryfikacja: w przypadku prasy – nakład danego wydania; w przypadku Internetu – liczba wyświetleń materiału promocyjnego
Organizacja 3 seminariów upowszechniających	- popularyzacja modelu w środowisku ON, szczególnie wśród najbardziej opiniotwórczych instytucji i podmiotów współpracujących z ON, co doprowadzi do zwiększenia zainteresowania rozwiązaniem w środowisku - zmobilizowanie do współpracy przedstawicieli firm zainteresowanych współpracą i wdrażaniem inclusive business models w swoich przedsiębiorstwach; wykreowanie nowego trendu CSR w Polsce - przedstawienie korzyści dla JST wynikających z wdrażania modelu, zachęcenie do promocji rozwiązań zaproponowanych w modelu	- 1 debata: potencjalnie zainteresowane projektem środowiska ON (NGO, WTZ, inst. wspierające ON) - 2 debata: przedsiębiorcy 3 debata – przedstawiciele JST, inst. pomocy i integracji społ., świata nauki	- zasięg ogólnopolski - udział min. 50 osób na każdym z seminariów (łącznie – 150 osób) szerszy zasięg oddziaływania - relacja medialna z seminariów – 1000 odbiorców (liczba wyświetleń) - łącznie min. 90 ankiet ewaluacyjnych oceniających Produkt pozytywnie (pozytywnie oznacza ocenę min. 4 w skali ocen 1-5, gdzie 1 jest wartością najniższą, a 5 wartością najwyższą)
Dystrybucja Produktu i Strategii wraz z pismami przewodnimi	- dystrybucja informacji nt. modelu, możliwości jego stosowania oraz wynikających z tego korzyści	-OWES -WTZ - NGO wspierające aktywizację zawodową ON - Starostwa Powiatowe	- zasięg ogólnopolski - min. 2000 szt. rozesłanych produktów, strategii i pism - weryfikacja – Książka Korespondencji

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

		i PCPR - decydenci regionalni i ogólnopolscy - przedstawiciele biznesu realizujący interesujące strategie CSR	
Newsletter	- cel informacyjny: umożliwienie użytkownikom śledzenia na bieżąco postępów w projekcie - przedstawianie na bieżąco dobrych praktyk i korzyści wynikających z realizacji projektu	- wszyscy potencjalni interesariusze K i M (ON, ich rodziny, OWES, WTZ, NGO, JST, instytucje pomocy i integracji społ., przedsiębiorcy)	- zasięg ogólnopolski - ok. 500 odbiorców (wg listy korespondencyjnej rozesłanych wiadomości)
Profile promujące rozwiązanie na portalach społecznościowych	- cel informacyjny: umożliwienie użytkownikom śledzenia na bieżąco postępów w projekcie - przedstawianie na bieżąco dobrych praktyk i korzyści wynikających z realizacji projektu	- K i M - ON, ich rodziny, przedstawiciele środowisk ON	- aktywność min. 150 użytkowników - weryfikacja: liczba fanów, liczba wyświetleń danych postów, zasięg

Tabela nr 4. Działania upowszechniające

7. Strategia włączania do głównego nurtu polityki

Strona |
41

Celem działań mainstreamingowych będzie doprowadzenie do szerokiego wykorzystania produktu w praktyce (wraz z jego narzędziami), zatem włączenie go do głównego nurtu polityki i praktyki. Sukces działań włączających produkt osiągnięty zostanie gdy, jego założenia wraz z narzędziami będą wykorzystywane przez jak największą liczbę podmiotów (m.in. OWES, WTZ, JST, przedsiębiorcy) a wypracowane rekomendacje zostaną wdrożone. Adresatami działań (mainstreaming horyzontalny) będą podmioty, komisje, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, grupy inicjatywne, robocze i instytucje działające w obszarze polityki społecznej związane w szczególności z osobami niepełnosprawnymi, biznesem oraz ekonomią społeczną. Adresaci działań będą mogli praktycznie wykorzystać wypracowany w ramach projektu Produkt Finalny, który będzie zbiorem narzędzi wspierających aktywizację zawodową ON poprzez ekonomię społeczną. Adresatami działań (mainstreaming wertykalny) będą decydenci, instytucje, organizacje mające wpływ na legislację zmian w polityce społecznej, zarówno na poziomie regionalnym jak i ogólnopolskim oraz mające wpływ na kreowanie odpowiednich warunków do rozwoju i współpracy lokalnych społeczności.

Grupy, do których skierowane są działania włączające do głównego nurtu polityki:

- jednostki samorządu terytorialnego, ROPS, PCPR, OPS, NGO w szczególności zajmujące się niepełnosprawnością, PUP, przedsiębiorcy i instytucje otoczenia biznesu, organizacje pracodawców, powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności, wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności.
- decydenci, politycy szczebla regionalnego oraz krajowego, Wojewódzkie Urzędy Pracy, Urzędy Marszałkowskie, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Na poziomie regionalnym zostanie również nawiązana współpraca z parlamentarzystami z województwa wielkopolskiego w celu uzyskania wsparcia dla działań na szczeblu krajowym. Produkt Finalny projektu zostanie również zaprezentowany na Konwencji Dyrektorów ROPS, Konwencji Wielkopolskich PUP, Konwencji Dyrektorów WUP. Działania włączające będą kontynuacją działań upowszechniających, pewne grupy adresatów tych działań będą takie same. W czasie etapu przygotowawczego projektu wypracowano wstępne propozycje zmian legislacyjnych, które na etapie testowania będą doprecyzowane i przedstawione w Produkcie Finalnym. Wstępne zmiany legislacyjne zawarte zostały w ekspertyzie prawnej (zał. nr 5) oraz w rekomendacjach (zał. nr 1a). Należy podkreślić, że zmiany legislacyjne ułatwiłyby proces wdrażania i upowszechniania Produktu Finalnego oraz rozwiązały określone sprzeczności funkcjonujące w obecnym systemie, nie są jednak niezbędne dla skutecznego przeprowadzenia procesu wdrażania i upowszechniania proponowanych rozwiązań. **Plan działania i harmonogram wraz z zastosowanymi narzędziami obrazuje Tabela nr 5:**

Zadanie	Typ mainstreamingu	Czas realizacji	Wykorzystywane narzędzia	Sposób weryfikacji	Sposób udokumentowania włączenia produktu do głównego nurtu polityki.
Prezentacja Produktu Finalnego na gremiach decydentów-Konwent Marszałków	wertykalny	II-III kwartał 2014 r.	- Prezentacja - lobbying	Lista obecności/notatka z udziału w spotkaniu	Rekomendacje Konwentu w zakresie stosowania na poziomie ogólnokrajowym
Prezentacja Produktu Finalnego połączona z debatą –Konwent Dyrektorów ROPS	wertykalny	II-III kwartał 2014 r.	- prezentacja - dyskusja panelowa	Lista obecności/notatka z udziału w spotkaniu	Rekomendacje Konwentu w zakresie stosowania na poziomie ogólnokrajowym
Przesłanie propozycji zmian legislacyjnych do decydentów	wertykalny	Od III kwartał 2013 r do IV kwartał 2014 r.	Dokument w formie katalogu proponowanych zmian legislacyjnych	Potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej	Zgłoszone propozycje zmian legislacyjnych
Organizacje i instytucje zraszające pracodawców m.in. Wielkopolski Związek Pracodawców Prywatnych, Pracodawcy RP, Lewiatan – prezentacja Produktu Finalnego	horyzontalny	Od II kwartał 2013 do IV kwartał 2014 r.	- prezentacja - lobbying	Notatka z udziału w spotkaniu	Rekomendacje dotyczące zmian w kontekście włączenia
Prezentacja Produktu Finalnego połączona z debatą – Forum WIFOON (Wielkopolskie Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych)	horyzontalny	Od IV kwartał 2013 r do IV kwartał 2014 r.	- prezentacja - dyskusja panelowa	Notatka z udziału w spotkaniu	Rekomendacje dotyczące zmian w kontekście włączenia
Prezentacja Produktu Finalnego połączona z debatą –Konwent Dyrektorów PUP	horyzontalny	Od IV kwartał 2013 r do IV kwartał 2014 r.	- prezentacja - lobbying	Notatka z udziału w spotkaniu	Rekomendacje Konwentu w zakresie stosowania w kontekście włączenia
Prezentacja produktu finalnego połączona z debatą –Konwent Starostów	horyzontalny	Od IV kwartał 2013 r do IV kwartał 2014 r.	- prezentacja - lobbying	Notatka z udziału w spotkaniu	Rekomendacje Konwentu w zakresie stosowania w kontekście włączenia
Prezentacja Produktu Finalnego połączona z debatą –Konwent Dyrektorów WUP	wertykalny	Od IV kwartał 2013 r do IV kwartał 2014 r.	- prezentacja - lobbying	Notatka z udziału w spotkaniu	Rekomendacje Konwentu w zakresie stosowania na poziomie ogólnokrajowym
Wysłanie rekomendacji do Wojewódzkich Zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności oraz do Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych dotyczących szkoleń zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności	horyzontalny	Od IV kwartał 2013 r do IV kwartał 2014 r.	List w formie dokumentu informacyjnego	Potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej	Zgłoszone rekomendacje
Wysłanie informacji z opisem produktu finalnego oraz rekomendacji do Pełnomocnika rządu ds. osób niepełnosprawnych, PFRON	horyzontalny	Od IV kwartał 2013 r do IV kwartał 2014 r.	List w formie dokumentu informacyjnego	Potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej	Wysłany Produkt Finalny i rekomendacje
Wysłanie informacji z opisem produktu finalnego do Wielkopolskiego Forum OPS	horyzontalny	IV kwartał 2014 r.	List w formie dokumentu informacyjnego	Potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej	Przekazanie rekomendacji przez WFOPS do ośrodków pomocy społecznej
Debaty nad kształtem produktu finalnego Komisja Rodziny, Polityki Społecznej i Zdrowia Publicznego pracująca w ramach Sejmiku	horyzontalny	Od III kwartał 2013 do III kwartał 2014 r.	Prezentacja, dyskusja panelowa	Notatka z udziału w spotkaniu	Rekomendacje Komisji w zakresie stosowania w kontekście włączenia

Województwa Wielkopolskiego (włączenie w prace komisji)					
Spotkania indywidualne z decydentami, które będą kontynuacją wysyłanych wcześniej listów informacyjnych o produkcie finalnym, w 5 subregionach Wielkopolski po jednym spotkaniu	horyzontalny	Od III kwartał 2013 do III kwartał 2014 r.	• prezentacja • lobbing	Notatka z udziału w spotkaniu	Możliwość uwzględnienia zmian w Powiatowych Strategiach Rozwiązywania Problemów Społecznych (Programy na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia), współpraca z zespołami ds. Strategii.
Prezentacja Produktu Finalnego Departamentowi Pożytku Publicznego MPiPS	wertykalny	Od III kwartał 2013 do IV kwartał 2014 r.	• prezentacja • lobbing	Notatka z udziału w spotkaniu	Możliwość uwzględnienia Produktu Finalnego w wytycznych do akredytacji i standardów działania instytucji wsparcia ekonomii społecznej (OWES)
Wysłanie informacji z opisem Produktu Finalnego do Komisja Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu	wertykalny	IV kwartał 2014 r.	List w formie dokumentu informacyjnego	Potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej	Wysłany Produkt Finalny
Prezentacja Produktu Finalnego połączona z debatą – Forum Odpowiedzialnego Biznesu	horyzontalny	I-IV kwartał 2014 r.	Prezentacja, dyskusja	Notatka z udziału w spotkaniu	Rekomendacje do Produktu Finalnego
Wysłanie produktu finalnego do Grupy Strategicznej Zespołu do spraw Rozwiązań Systemowych w zakresie Ekonomii Społecznej	wertykalny	I- IV kwartał 2014 r.	List w formie dokumentu informacyjnego	Notatka z udziału w spotkaniu	Włączenie założeń Produktu Finalnego do Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej
Prezentacja Produktu Finalnego Komitetowi Koordynującemu Regionalnego Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2013-2020.	wertykalny	Od I do IV kwartał 2014 r.	Prezentacja, dyskusja	Notatka z udziału w spotkaniu	Włączenie założeń Produktu Finalnego do działań Regionalnego Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2013-2020.
Prezentacja Produktu Finalnego Wielkopolskiej Izbie Przemysłowo- Handlowej	horyzontalny	Od I do IV kwartał 2014 r.	Prezentacja, dyskusja	Notatka z udziału w spotkaniu	Włączenie rekomendacji Izby do Produktu Finalnego
Wysłanie Produktu Finalnego do Krajowej Izby Gospodarczej	wertykalny	Od I do IV kwartał 2014 r.	List w formie dokumentu informacyjnego	Potwierdzenie nadania przesyłki pocztowej	Wysłany Produkt Finalny
Spotkanie z grupą roboczą ds. Wielkopolskiego Programu Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych 2014-2020	horyzontalny	II - IV kwartał 2013 r.	Prezentacja założeń Produktu Finalnego, dyskusja	Notatka z udziału w spotkaniach	Możliwość uwzględnienia założeń produktu finalnego w Programie

Tabela nr 5. Działania włączające do głównego nurtu polityki.

8. Kamienie milowe II etapu projektu

Zaproponowane kamienie milowe nie są nie pokrywają się z datami zawartymi we wniosku o dofinansowanie. Ze względu na rozbudowanie zakresu i skali działań na etapie przygotowania grup inicjatywnych spółdzielni socjalnych w stosunku do zapisów we wniosku o dofinansowanie, wynikające z bezpośrednich potrzeb użytkowników wskazywanych w raportach z badań i podczas paneli eksperckich, zdecydowano o wydłużeniu okresu testowania Produktu. Tym samym ulegają zmianie daty dotyczące poszczególnych części realizacji II etapu projektu. Wniosek o dofinansowanie zostanie zaktualizowany zgodnie ze strategią.

Drugi etap realizacji Projektu został podzielony na trzy fazy:

I Fazę diagnozy (działania 1-3)

II Fazę przygotowywania grup inicjatywnych do założenia spółdzielni socjalnych przy WTZ (działania 4-10) zakończoną rejestracją spółdzielni socjalnych

III Fazę testowania funkcjonowania spółdzielni (działania 11-12)

Ramy czasowe	Kamień milowy
7 kwietnia 2013 r. - 30 kwietnia 2013 r.	Zakończenie I Fazy testowania modelu
31 maja 2013 r.	Przedstawienie raportu z I Fazy testowania modelu
1 maja 2013 r. - 31 października 2013 r.	Zakończenie II Fazy testowania
30 listopada 2013 r.	Przedstawienie raportu z II Fazy testowania modelu
1 listopada 2013 r. - 30 kwietnia 2014 r.	Zakończenie III Fazy testowania
31 maja 2014 r.	Przedstawienie raportu z III Fazy testowania
1 maja 2014 r. - 31 maja 2014 r.	Analiza rzeczywistych efektów testowanego Produktu. Przedstawienie raportu z analizy rzeczywistych efektów testowanego Produktu
1 czerwca 2014 r. - 30 czerwca 2014 r.	Opracowanie i złożenie ostatecznej wersji Produktu Finalnego

30 czerwca 2014 r.	Zakończenie działań upowszechniających przewidzianych dla II etapu projektu (wskazanych w pkt 6)
1 lipca 2014 r. - 31 sierpnia 2014 r.	Zakończenie walidacji Produktu Finalnego

9. Analiza ryzyka

Wstępną diagnozę potencjalnych zagrożeń przedstawioną we wniosku o dofinansowanie uzupełniono o zaktualizowaną, po przeprowadzonych działaniach diagnostycznych i przygotowawczych, analizę ryzyka dla projektu innowacyjnego testującego, biorąc pod uwagę specyficzne dla tego rodzaju projektów prawdopodobieństwo pojawienia się sytuacji zagrażających realizacji zaplanowanych celów. Aktualizacji analizy ryzyka dokonano zgodnie ze standardami zarządzania projektami innowacyjnymi:

- Identyfikacja ryzyka oraz ocena jego wpływu na realizację projektu
- Planowanie działań zapobiegawczych i sposób reagowania na wystąpienie ryzyka
- Wdrażanie zaplanowanych działań w przypadku wystąpienia zagrożenia.

Sytuacja, której wystąpienie może uniemożliwić lub utrudnić osiągnięcie celów projektu	Prawdopodobieństwo wystąpienia	Wpływ na realizację celów projektowych	Ocena ryzyka	Opis działań, które zostaną podjęte w celu uniknięcia wystąpienia sytuacji ryzyka (zapobieganie) oraz w przypadku wystąpienia sytuacji ryzyka (minimalizowanie)
1. Utworzenie mniej niż 3 SpS podlegające testowaniu spowodowane np.: - niespodziewaną rezygnacją grup inicjatywnych - konfliktami wewnątrzgrupowymi - konfliktami między członkami założycielami - złym wyborem pomysłu na działalność gospodarczą - innymi czynnikami nieznanymi w momencie inicjowania przedsięwzięcia	3	3	9	1. Zapobieganie: - poświęcenie dużej uwagi fazie diagnozy (działania 1-3), podczas której zidentyfikowane zostaną czynniki ryzyka prowadzące do wystąpienia opisanych sytuacji i wspólnie z beneficjentami określone zostaną środki zaradcze/procedury zachowania w przypadku intensyfikacji ryzyka - bieżące monitorowanie postępów grup na podstawie dokumentów ewaluacyjnych (poszkoleniowe ankiety i wywiady ewaluacyjne, CATI, FGI, IDI, ankiety ze spotkań z promotorem); w razie niezadawalających wyników – powołanie grupy roboczej inicjującej strategię zapobiegawczą - stała współpraca grup z promotorami, relacjonowanie przez promotorów zespołowi projektowemu postępów w realizacji strategii rozwoju inicjatywy; prewencja i wczesne reagowanie ze strony promotorów grup, szybkie diagnozowanie potrzeby zwiększenia któregoś rodzaju wsparcia 2. Minimalizowanie: - utworzenie listy rezerwowej grup inicjatywnych gotowych wdrażać rozwiązanie w razie rezygnacji lub braku gotowości, mimo procesu przygotowawczego, ze strony którejś z grup
2. Niezadawalający poziom szkoleń, warsztatów, wsparcia doradczo-konsultacyjnego dla grup	1	3	3	1. Zapobieganie - proponowanie grupom inicjatywnym scenariuszy szkoleń przygotowanych przez wieloletnich praktyków ekonomii społecznej

inicjatywnych, a w konsekwencji niewystarczające przygotowanie do prowadzenia SpS				- kryterium doświadczenia w prowadzeniu wsparcia dla przedsiębiorstw społecznych w przypadku wykonawców usług dla grup inicjatywnych - bieżące monitorowanie postępów grup na podstawie dokumentów ewaluacyjnych (poszkoleniowe ankiety i wywiady ewaluacyjne, CATI, FGI, IDI, ankiety ze spotkań z promotorem); w razie niezadawalających wyników – powołanie grupy roboczej inicjującej strategię zapobiegawczą 2. Minimalizowanie – w przypadku wystąpienia opisanej sytuacji – opracowanie indywidualnego programu naprawczego dla danej grupy przez jej promotora, który zidentyfikuje aktualne potrzeby i deficyty grupy – program przygotowania grupy do założenia SpS będzie zindywidualizowany wg strategii zatwierdzonej przez zespół projektowy
3. Brak wsparcia dla SpS ze strony otoczenia samorządowego . Niechęć potencjalnych partnerów samorządowych do zmiany sytuacji lokalnej. Niechęć potencjalnych partnerów samorządowych do stosowania rozwiązania w jego obecnym kształcie	2	3	6	1.Zapobieganie - poświęcenie dużej uwagi fazie diagnozy (działania 1-3), podczas której zidentyfikowane zostaną czynniki ryzyka prowadzące do wystąpienia opisanych sytuacji i wspólnie z beneficjentami określone zostaną środki zaradcze/procedury zachowania w przypadku intensyfikacji ryzyka - organizowanie na bieżąco spotkań z przedstawicielami samorządów zbierających ich rekomendacje i uwagi do procesu wdrażania modelu (odpowiedzialność – Partner ROPS) 2. Minimalizowanie - wprowadzenie dodatkowych procedur współpracy z partnerami JST - dopasowanie procesu wsparcia dla JST do aktualnie zgłaszanych potrzeb partnerów samorządowych, indywidualizacja procesu wsparcia JST - zwołanie spotkania Grupy Sterującej i opracowanie strategii zaradczej
4. Niechęć partnerów biznesowych do stosowania zaproponowanych inkluzywnych modeli biznesowych. Wycofanie się partnerów biznesowych z przedsięwzięcia.	2	3	6	1.Zapobieganie - poddanie wypracowanych inkluzywnych modeli biznesowych rekomendacjom ekspertów CSR - poświęcenie dużej uwagi fazie diagnozy (działania 1-3), podczas której zidentyfikowane zostaną czynniki ryzyka prowadzące do wystąpienia opisanych sytuacji i wspólnie z beneficjentami określone zostaną środki zaradcze/procedury zachowania w przypadku intensyfikacji ryzyka

Wystąpienie innych nieprzewidzianych czynników zagrażających partnerstwu społeczno-prywatnym.				- organizowanie na bieżąco spotkań z przedstawicielami biznesu zbierających ich rekomendacje i uwagi do procesu wdrażania modelu 2. Minimalizowanie - wprowadzenie dodatkowych procedur współpracy z partnerami biznesowymi - funkcjonowanie, powstałej w efekcie mapowania, tzw. listy zastępczej zbierającej dodatkowe, poza przewidzianymi, kontakty do partnerów biznesowych potencjalnie zainteresowanych rozwiązaniem - dopasowanie procesu wsparcia w zakresie stosowania modelu do aktualnie zgłaszanych przez biznes potrzeb, indywidualizacja procesu wsparcia dla przedsiębiorców - zwołanie spotkania Grupy Sterującej i opracowanie strategii zaradczej
5. Niekompatybilność rozwiązań z UE do potrzeb modelu	2	1	2	1. Zapobieganie - bieżący monitoring oraz ewaluacja wraz z podziałem procesu implementacji rozwiązań z UE na etapy: w ten sposób ryzyko braku kompatybilności rozwiązań zostanie podzielone na części oraz zdywersyfikowane - wykorzystanie wniosków z panelu z udziałem ekspertów z krajów UE: pogłębiona analiza i zrozumienie rozwiązań oraz rekomendacje na temat unikania zagrożeń związanych z nieaplikowalnością rozwiązań do potrzeb modelu - poświęcenie dużej uwagi fazie diagnozy oraz wyboru odpowiednich przedsiębiorstw społecznych jako dobrych praktyk dla udziału w warsztatach wymiany doświadczeń; 2. Minimalizowanie - elastyczne reagowanie na niekompatybilność rozwiązań oraz wybór rozwiązań możliwych do implementacji - zwołanie spotkania Grupy Sterującej i opracowanie strategii zaradczej
6. Brak możliwości upowszechnienia Produktu spowodowany np.: - nieskutecznymi lub nietrafnymi działaniami upowszechniającymi	1	3	3	1. Zapobieganie - bieżący monitoring i ewaluacja skuteczności działań upowszechniających (odpowiedzialność – specjalista ds. merytorycznych) - dobór wykonawców poparty badaniem stopnia docieralności do określonych grup docelowych - utrzymanie bieżącego kontaktu z adresatami i użytkownikami na etapie upowszechniania, wdrażanie na

- brakiem zainteresowania Produktem ze strony adresatów - brakiem zainteresowania Produktem ze strony potencjalnych użytkowników - brakiem trwałości proponowanych rozwiązań - niespełnianiem przez Produkt Finalny kryterium użyteczności				bieżąco sygnalizowanych uwag i rekomendacji 2.Minimalizowanie - elastyczne reagowanie, zmiana planu upowszechniania - zmiana wykonawców - bieżąca modyfikacja ostatecznej wersji Produktu
7. Brak możliwości włączenia Produktu do głównego nurtu polityki spowodowany np. - brakiem zainteresowania decydentów - niskim poziomem multiplikowalności modelu - brakiem adekwatności modelu do problemów polityki społecznej, na które stara się odpowiadać - nietrafną strategią włączania do głównego nurtu polityki	1	3	3	1.Zapobieganie: - poddanie zawartych w Produkcie rekomendacji krytyce decydentów już na etapie przygotowywania Produktu, zebranie uwag i wytycznych do Produktu z punktu widzenia możliwości włączenia do głównego nurtu polityki - pozyskanie poparcia Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dla proponowanych w ramach modelu rozwiązań - koordynacja procesu włączania do głównego nurtu polityki ze strony ekspertów z ROPS 2.Minimalizowanie - elastyczne kształtowanie kampanii lobbingowej w zależności od identyfikowanych na bieżąco szans i zagrożeń - w razie potrzeby wprowadzenie dodatkowych analiz i ekspertyz odpowiadających na wątpliwości decydentów - bieżąca modyfikacja ostatecznej wersji Produktu
8. Ryzyko proceduralne związane z różnymi zasadami funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego. Partner projektu jest jednostką samorządową,	1	2	2	1.Zapobieganie - Monitoring działań projektowych w celu wprowadzenia ewentualnych wiążących zmian związanych z przedstawieniem dokumentacji Zarządowi Województwa Wielkopolskiego - Planowanie i monitoring działań związanych procedurami tworzenia partnerstw przez JST, NGO i biznes w oparciu o szczegółowe dane, dotyczące zastrzeżeń przedstawicieli JST i wskazywanych przez nich zagrożeń,

obowiązujące mogą wpłynąć np.
termin podejmowania decyzji. W
jednostkach samorządu
terytorialnego zaangażowanych w
tworzenie partnerstw wokół
powstałych spółdzielni również
obowiązują procedury, które mogą
wpłynąć na czas podejmowania
decyzji i niski poziom elastyczności.

pozyskane na etapie diagnozy

2.Minimalizowanie

- Projektowanie procedur indywidualizacji form i zakresu zaangażowania JST we wdrażanie modelu w
zależności od zidentyfikowanych możliwości proceduralnych JST

Tabela 6 „Analiza ryzyka i opis działań zmierzających do zapobiegania/minimalizowania ryzyka”

Podpisy partnerów:

Podpis Lidera Partnerstwa - Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych

.....

Podpis Partnera – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu

.....

Podpis Partnera – Konimpex Sp. z o.o.

.....

Lista załączników:

1. Produkt
 - a) Podręcznik
 - b) Programy szkoleń
 - c) Rekomendacje
2. Raport "Analiza działalności warsztatów terapii zajęciowej w 2008", CBM Indicator dla PFRON, Warszawa, maj 2009
3. Raport Najwyższej Izby Kontroli „Informacja o wynikach kontroli organizacji i finansowania warsztatów terapii zajęciowej przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w województwie małopolskim”, Warszawa, kwiecień 2011
4. Raport Najwyższej Izby Kontroli „Informacja o wynikach kontroli. Działalność i finansowanie warsztatów terapii zajęciowej w województwie wielkopolskim”, Warszawa, listopad 2012
5. Ekspertyza prawna, Kancelaria Prawna Stawski-Syty, Poznań, styczeń 2013 (badania w ramach projektu „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”)
6. „Raport z badania aktywizacji osób niepełnosprawnych przy wykorzystaniu modeli zakładających tworzenie spółdzielni socjalnych przy warsztatach terapii zajęciowej”, IBS ProResearch, Wrocław, listopad 2012 (badania w ramach projektu „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”)
7. Raport PENTOR dla PFRON „Badania wpływu kierunku i poziomu wykształcenia na aktywność zawodową osób niepełnosprawnych. Perspektywa osób z upośledzeniami umysłowymi”, Warszawa 2009
8. Raport TNS OBOP dla Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Zakłady Aktywności Zawodowej. Raport z badania”, Warszawa, marzec 2009
9. Checklista – wskaźniki do ewaluacji wdrożenia modelu
10. Raport Public Profits „Potencjał środowiska lokalnego do tworzenia spółdzielni socjalnych osób prawnych przy WTZ w kontekście opracowania modelu budowania partnerstw publiczno-społeczno-

- prywatnych wokół powstających spółdzielni socjalnych przy WTZ" (badania w ramach projektu „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”), Poznań, listopad 2012
11. Raport PwC „Inkluzywne modele biznesowe na potrzeby tworzenia spółdzielni socjalnych przy WTZ”, Warszawa, styczeń 2013 (badania w ramach projektu „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”)
 12. Lista OWES na podstawie Mapy Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, www.ekonomiaspoleczna.pl
 13. A. Domachowska-Mandziak, D. Perkiewicz-Stodolna, Ekspertyza „Model tworzenia spółdzielni socjalnych przy WTZ – perspektywa WTZ”, Poznań, styczeń 2013 (badania w ramach projektu „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”)
 14. Z. Ziemia, Ekspertyza „Model tworzenia spółdzielni socjalnych przy WTZ – perspektywa rodzin uczestników WTZ”, Bydgoszcz, styczeń 2013 (badania w ramach projektu „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”)
 15. Frank Millsopp Social Enterprise Consultancy, Ekspertyza „Innowacyjny Model spółdzielni socjalnej jako kolejny krok po Warsztatach Terapii Zajęciowej”, Londyn, sierpień 2012 (badania w ramach projektu „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”)
 16. Raport PwC „Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych intelektualnie. Przegląd głównych rozwiązań systemowych w Wielkiej Brytanii. Case study”, Warszawa, styczeń 2013 (badania w ramach projektu „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”)
 17. Raport PwC „Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych intelektualnie. Przegląd głównych rozwiązań systemowych w Niemczech. Case study”, Warszawa, styczeń 2013 (badania w ramach projektu „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”)
 18. Raport PwC „Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych intelektualnie. Przegląd głównych rozwiązań systemowych w Szwecji. Case study”, Warszawa, styczeń 2013 (badania w ramach projektu „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”)
 19. Pismo Departamentu Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, DPP-II-073-191-MS/12
 20. Coffey International Development „Ekspertyza z panelu ekspertów JST do opracowania modelu aktywizacji zawodowej uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej”, Poznań, styczeń 2013 (badania w ramach projektu „Innowacyjny model aktywizacji zawodowej uczestników WTZ”)